Divadelní

Biblioteka.

Svazek 92.

Třeštílek.
Třicátý listopad.

Divadelní

Biblioteka.

Vydává

Jaroslav Pospíšil.

Svazek 92.

Obsahuje

Třeštílek.
Třicátý listopad.

V Praze.
Tisk a náklad Jarosl. Pospíšila.
1869.

Třeštílek.

Veselohra ve třech jednáních

od

Augusta z Kotzebue.

Přeložil

V. Nedvídek.

Třicátý listopad.

Veselohra v jednom jednání.

Dle *Puttlitze*

vzdělala

Eliška Pešková.

V Praze.

Tisk a náklad **Jarosl. Pospíšila.**

1869.

Gift of
A. P. Coleman
4-26-32

Třeštílek.

Veselohra ve třech jednáních.

Osoby:

Karel baron z **Malinova.**

Pan **Stanislav,** jeho vychovatel.

Paní z **Brumbálova.**

Růžena, její dcera.

Liduška, její komorná.

Pan z **Turova.**

Bartoš, vysloužilec.

Vlasenkář.

Děj v hostinci ve větším městě.

Jednání první.

Sál v hostinci; uprostřed hlavní vchod, po stranách několik číslovaných dveří.

Výstup 1.

Karel. Později *Liduška* a *Bartoš.*

Karel (stojí se založenýma rukama před jedněmi z postranních dveří a hledí upřeně na jich číslo). **Číslo třetí, tajemné to číslo; člověk upadá v pokušení státi se pověrčivým. Já však se nehnu s místa, pokud se nedovím, kdo zde bydlí. To je dívka, jako by ji byl Rafael na plátně vykouzlil! Či snad by byla již paničkou? Ó zajisté ne; vždyť v kostele s kazatele ani oka nespustí, a potká-li se její snivé oko s mým, rdí se jako růžinka. Ostatně je to snad lhostejné! — Karle, Karle, ty lžeš!** (Ukazuje na srdce.) **Zde šepce tajný hlas: kéž by to byla dívka, dívka svobodná!**

Lid. (vystoupí ze dveří čísla třetího a volá). **Bartoši!**

Bartoš (za jevištěm). **Tu jsem!**

Lid. **Přines kávu!** (Odejde do pokoje.)

Bartoš. **Hned!**

Karel. **Čiperné děvče! bezpochyby komorná — té musíme nasypati zlata do klína.**

Bartoš (přináší kávu).

Karel. **Kam spěcháš?**

Bartoš. Spěcháš? Já nepil s nikým na bratrství, aby se mi tykalo.

Karel. Nu nemějte mi za zlé; kam nesete tu kávu?

Bartoš. Do čísla třetího.

Karel. Kdo bydlí v čísle třetím?

Bartoš. Dnes ten, zítra onen, jak v hostincích obyčejně bývá.

Karel. Šibale! já bych rád věděl —

Bartoš. Milý pane, když jeden něco ví, a druhý by to rád věděl — (Nastavuje ruku.)

Karel. Rozumím; tu máš tři dvacetníky!

Bartoš. To je jiná! Kdo se moudře ptá, tomu ochotně odpovím. Zde v čísle třetím bydlí tři ženské.

Karel. Kdo jsou? jak se jmenujou? odkud přicházejí? kam se ubírají? jak dlouho zde zůstanou?

Bartoš. Nevím, nevím, nevím!

Karel. Snad znáš jejich jmena?

Bartoš. Jejich jmena? Ano, napsali jsme je do knihy cizinců.

Karel. Nuže?

Bartoš. Stará jmenuje se paní z Brumbálova.

Karel. Z Brumbálova? To neznamená mnoho dobrého.

Bartoš. Ta potutelná služka jmenuje se Liduška a jest její komornou.

Karel. A ten malý andílek?

Bartoš. Jaký andílek?

Karel. Ta sličná dívka s labutí šíjí a s liliovými ňadry?

Bartoš. Tomu nerozumím.

Karel. Troupe! Kdo je ta třetí dáma?

Bartoš. Troupe? (Potěžkává dvacetníky.) Tři dvacetníky! toho troupa vám prominu.

Karel. Nu, odpovíš-li?

Bartoš. Ta třetí dáma jest milostslečinka.

Karel. Jak se jmenuje?

Bartoš. Bezpochyby jako její matka.

Karel. Slečna z Brumbálova? Fuj, tak se nesmí jmenovat!

Bartoš. Tedy jí dejte jiné jmeno!

Karel. To učiním, chlape, přisámbůh, to učiním! Více nevíš nic?

Bartoš. Nic nežli že mi tu káva vystydne. (Odejde do čísla třetího.)

Karel (sám). Tedy slečna z Brumbálova? Hu, mráz mi jde po zádech, když na to jmeno jen pomyslím. Ale co může sličná dívka za své ošklivé jmeno? A není v mé moci dát jí dnes nebo zítra jiné? Baronka z Malinova, to zní docela jinak! Kdybych jen věděl, jak to navléknout, abych se s ní seznámil! (Hledí klíčovým otvorem do pokoje.) Vidím zelenou pohovku, nikdo však na ní nesedí; vpravo visí zrcadlo, ale nikdo před ním nestojí. Budu číhat, snad někoho spatřím. (Nachýlí se opět ke dveřím, v tom je otevře Liduška a prudce do něho vrazí.)

Lid. (uleknuta). Oho! co to znamená?

Karel. Obležení, mé dítě; ty však jsi učinila výpad, a nepřítel ustupuje.

Lid. Ublížila jsem vám, pane?

Karel. Ano, svýma černýma očkama!

Lid. Smím vědět, s kým si přejete mluvit?

Karel. S tebou, má dušinko!

Lid. Se mnou? Nuže, tu jsem!

Karel. Pověz mi, u koho sloužíš?

Lid. U paní z Brumbálova.

Karel. Kdo je ta paní z Brumbálova?

Lid. To se mne tážete příliš mnoho, hezký mladý panáčku! Jsem u ní teprva tři neděle, a od

své předchůdkyně jsem se též ničeho nedověděla; ta u ní vydržela jen čtrnácte dní.

Karel. A ty již celé tři neděle? To ti slouží ke cti.

Lid. Však má trpělivost také už často na nitce visela, a kdyby nebylo naší dobré slečinky —

Karel. Ach ta dobrá, laskavá slečinka!

Lid. Znáte ji, pane?

Karel. Zdali ji znám? O znám ji výborně!

Lid. Kde jste ji viděl?

Karel. Včera v kostele.

Lid. A jindy ne?

Karel. Jindy ne.

Lid. (s úsměvem). Totě velmi mladá známost.

Karel. Já jsem mlád a slečna je také mladá, a zkrátka, já ji miluju až na smrt.

Lid. Aj, o tom my nevíme ani slova.

Karel. Ale já to vím nazpamět.

Lid. Býváte často zamilován?

Karel. Věz, Lidu̇sko, že jsem byl již od svého osmého roku zamilován, a doufám, že budu milovat až do osmdesátého.

Lid. Jak šťastna bude ta, kterou budete milovat naposledy!

Karel. Poslední je tvá slečinka, tu budu milovati věčně!

Lid. Věčně?

Karel. Ani o hodinu méně.

Lid. To je hezké; věčnost jest roztomilá věc, zvláště v ústech mladého, dvacítiletého pána.

Karel. Čtyryadvacítiletého, libo-li ti.

Lid. Čtyryadvacítiletého? tedy prosím za odpuštění. Nemohla bych ale vědět jmeno bloudivého pana rytíře, kterého naše slečinka učinila svým otrokem?

Karel. Jsem baron z Malinova; jsem bohat a nemám otce ani matky. Zítra budu prohlášen za zletilého a pak mohu činit co se mi bude líbit.

Lid. Tak? Jen kdyby také slečinka směla činit co by chtěla.

Karel. Myslíš že by chtěla?

Lid. Proč ne? S jedné strany stará mrzutá matka, s druhé mladý, přívětivý pán — tu sklenice rhabarbory, tam láhev mandlového mléka —

Karel. Tvá slova jsou balsámem pro mé srdce; jsem radostí u vytržení — musím tě obejmout.

Lid. (se brání). Líbáte vždycky komornou své milenky, když jste u vytržení?

Karel. Vždycky, vždycky, to jest můj způsob.

Lid. Mladí pánové líbají, staří dávají peníze.

Karel. Co se toho týče, jsem pravý Methusalem. (Dá jí plný měšec.) Zde vezmi, šelmičko!

Lid. (na oko se zdráhá). Ne, ne, tak jsem to nemyslila. (Vezme peníze.) Opravdu, vám nelze ničeho odepřít.

Karel. Dej Bůh, aby tvá slečinka také tak mluvila.

Lid. Kdo ví —

Karel. Vyřiď jí, že po ní toužím jako Romeo.

Lid. A že ji milujete jako Don Juan.

Karel. Že skromně a nesměle —

Lid. Sršíte jiskry jako prskavka.

Karel. Která se posléze v tichou, zářící kouli promění.

Lid. Načež docela uhasne.

Karel. Milé dítě, nesmíme podobenství příliš daleko rozvádět, sice kulhá. Promluvme raději o mé vděčnosti, která je také věčná jako moje láska.

Lid. O já se spokojím, když bude trvat jen čtyry neděle.

Karel. Nech žertů. Slyš, Liduško, ty bys mohla mou vděčnost napnouti až k šílenosti (vytáhne psaní, které v rukou sem tam obrací), kdybys ku příkladu chtěla se podívat na toto psaní.

Lid. Mileráda! (Dívá se na psaní.) Je to psaní bez nadpisu.

Karel. Jest ode mne, náleží mé budoucí nevěstě, a ty jí je máš doručit.

Lid. Nevěstě beze jmena? Mohu je tedy dáti komu chci.

Karel. Jenom ne staré paní z Brumbálova, to si je raději nech sama.

Lid. Ne, ne, můj hezký pane, tak rychle, jako po poště, to s láskou nechodí.

Karel. Mílek jezdí s holubicemi, a ty lítají; až zapřáhne hlemýždě ku svému povozu, budu i já v lásce loudavým.

Lid. Avšak naše slečinka ještě ani neví, že jste na světě, a měla by si s vámi dopisovat? To je nebezpečné!

Karel. Vždyť má jen čísti.

Lid. Bezpochyby je tento list z vašich očí opsán?

Karel. Doslovně.

Lid. Ó pak ho umím už nazpamět a mohu to vyřídit oustně.

Karel. Ale posel bez průkazu —

Lid. Buďte jen trpěliv!

Karel. To slovo schází v mém slovníku.

Lid. Tedy si je tam připište. Své slaďounké psaníčko si schovejte; já řeknu slečince, že jakýsi mladý, štíhlý pán s divokýma očima se odhodlal věčně ji milovat. Je to tak dobře?

Karel. Úplně!

Lid. Že jest bohatým baronem, a že se stane zítra samostatným.

Karel. Zcela dobře!

Lid. A že ji pozejtří chce pojmout za manželku.

Karel. Proč ne hned zítra večer?

Lid. Jen aby matinka nedělala obtíže s mateřským požehnáním.

Karel. Jsem baronem a zdědil jsem dvě velká panství; co může proti mně namítat?

Lid. Bude namítati tolik, že se děti nemají ženit a vdávat.

Karel. Což jsem dítě?

Lid. A mimo to matka nerada se dělí s dcerou o věnec svatební.

Karel. Jakže? paní z Brumbálova chce se po druhé vdáti?

Lid. Po třetí.

Karel. Výborně!

Lid. Prvního usoužila, druhý od ní utekl, třetího ale chce si lépe upoutat.

Karel. Tedy skutečně? A přece vodí s sebou mladou slečnu? Má na prodej okurky a vozí s sebou krásný melounek?

Lid. Domnívá se, že meloun ještě nedozrál; nazývá slečnu Růženu nedospělým děvčetem, dítětem!

Karel. Slečnu Růženu? Tedy se jmenuje Růžena?

Lid. Ano!

Karel. Roztomilé jmeno! to mi působí takovou rozkoš, že tě musím políbit!

Lid. Už zase? Kdyby nás někdo překvapil, musel by se domnívat, že mě milujete.

Karel. Co škodí! Tebe také miluju. Jednou jsem miloval osm děvčat najednou.

Lid. To je krásné odporučení.

Karel. Tenkráte jsem byl ještě velmi mlád.

Lid. Arci, vrtkavost zmizí teprva po letech.

Karel. Domníváš-li se však, že srdce rozdělené hoří s menší prudkostí, tedy ti mé ohnivé polibky dokážou — (Chce ji obejmout.)

Lid. (se brání). Pane barone! pane barone!

Stanislav (ve dveřích svého pokoje). Karle! Karle!

Lid. (vykřikne a odběhne).

Výstup 2.

Stanislav v županu. *Karel.*

Karel. Již jste vstal, milý pane Stanislave?

Stan. Tak bych se měl já tázati vás. Jindy spáváte o několik hodin déle než já.

Karel. Ach, láska mi nedá spát.

Stan. Již opět? Tři míle odtud vedlo se vám také tak.

Karel. Tři míle? opravdu, právě tři? To je znamení.

Stan. Jak to myslíte?

Karel. Pohlédněte na tuto trojku na dveřích.

Stan. Nuže?

Karel. Tam bydlí dívka, kterou zbožňuju.

Stan. Ta, jež právě odběhla?

Karel. Nikoli, to byla jen její komorná, hvězda desáté velikosti vedle jasného slunce.

Stan. Slunce a andělé, měsíc a hvězdy — tomu jsem u vás již zvykl.

Karel. Mohl-li Mohamed strčit si měsíc do rukávu, mohu snad já se zasnoubit se sluncem?

Stan. Jen že si popálíte křídélka.

Karel. Vy žertujete, kdežto já to míním zcela opravdově.

Stan. Tedy vám buď Bůh milostiv!

Karel. Proč?

Stan. Poněvadž mezi dvacíti sňatky najdeme sotva jeden snesitelný, a mezi stem sotva jeden šťastný.

Karel. Vy jste nepřítelem ženských.

Stan. Dítě, které se jednou spálilo, chrání se ohně; avšak nezkušený jinoch vrhá se přímo do plamene.

Karel. Je to tak sladké hořeti plamenem.

Stan. Já to též zkusil, ale draze jsem tuto zkušenost zaplatil.

Karel. Považte jen, ona se jmenuje Růžena.

Stan. A kdyby se nazývala Angelikou — jméno z ní anděla neučiní.

Karel. Čítá teprva šestnácte jar!

Stan. Tím déle bude vás soužit.

Karel. Je krásná jako růžové poupátko!

Stan. Tím více motýlů bude ji obletovat!

Karel. Je tichá jako holoubek!

Stan. Tiché jsou všecky ženy, ale jen když z domu odejdou.

Karel. Tedy budeme jezdit celý den po procházkách.

Stan. Mladíku, vy žertujete o nejvážnější záležitosti svého života.

Karel. Naopak, jsem přesvědčen, že je to nejveselejší; milovati sličnou dívku, být od ní milován a stát se manželem jejím — může být něco veselejšího?

Stan. Dobře že vás znám a vím, jak rychle vaše jiskry zhasínají.

Karel. Poněvadž to byly pouhé jiskry; nyní však plápolá ve mně požár trojánský.

Stan. Milý Karle! nepočínejte si jako v nějakém románu. Vy znáte svět; procestoval jste se

mnou celou Europu a viděl jste více než několik pošt a hostinců.

Karel. Ano, milý pane Stanislave, vám jsem zavázán svou znalostí lidských povah.

Stan. Znáte lidi, sám sebe ale neznáte.

Karel. Sedmi mudrcům řeckým nevedlo prý se ani o vlas lépe.

Stan. Až přežijete rok po boku své Růženy —

Karel. Budu míti tři sta šedesát pět blažených dnů za sebou.

Stan. A ve druhém roce?

Karel. O den více, bude-li to rok přestupný.

Stan. Kéž by vám truchlivý můj příklad sloužil k výstraze! Byl jsem také ženat a jsem snad až posud —

Karel. Snad? V tomto „snad" není mnoho něžnosti.

Stan. Také jsem se oddal blouznění; zíral jsem se svou manželkou do měsíce, místo co jsem měl do jejího srdce nahlédnout. Později pak při jasném světle rozumu shledal jsem, že jsem byl hanebně oklamán.

Karel. Tu jste otevřel svého Xenofonta a četl jste životopis Sokratův.

Stan. Moje Xantippa podávala mi každodenně kalich jedem naplněný; její ješitnost, svéhlavost a především ona proklatá neustálá váda vypudily mě konečně z domu do širého světa.

Karel. Nechal jste ji sedět?

Stan. Nejednal jsem dobře; přiznávám se ku svým chybám, abych tím vaše poklesky předešel. Zanechal jsem své ženě celé své jmění a jedinou dceru; nevzal jsem s sebou ničeho, nežli vědomosti, jež jsem si byl získal.

Karel. Především dobrou známost ženských.

Stan. Jmeno Stanislav, které jsem přijal, zamezilo všeliké pátrání po mně, a tak jsem přišel do domu vašich rodičů, když jste byl ještě malé pachole. Přátelství vašeho otce, vaše vtipná hlava a vaše dobré srdce zmirňovaly po dvanácte roků mou strast.

Karel. Otec můj zemřel odkázav mi krásnou povinnost, nahraditi vám jeho přátelství.

Stan. Vyplňte ji, je-li to vaše vůle.

Karel. Nesmíme se nikdy rozloučit.

Stan. Nebude-li vám stáří mé břemenem.

Karel. Bez vás nebylo by pro mne žádných radostí.

Stan. Miluju vás jako vlastního syna a také vás jako syna varuju. Poslední slova dobrého vašeho otce tanou mi stále na mysli.

Karel. „Buď poslušen tohoto muže,“ pravil mi otec, „a mé požehnání od tebe neodstoupí.“

Stan. Zítra stanete se samostatným, a pak nebudu vám již moci poroučet; budete pánem svého jmění i své osoby. Přítel smí jen prosit a varovat.

Karel. Přítel? Činíte mě hrdým na toto jmeno. Avšak, dobrý pane Stanislave, proč by také mé manželství mělo býti nešťastným?

Stan. To netvrdím; vždyť již tak mnohý vyhrál terno z loterie. Ale radím vám, abyste prvé nechal toto své vášnivé horování vybouřit.

Karel. Ach, to bych musel dlouho čekat. Četl jsem kdysi životopis starého mládence, a jeho politování hodný osud mě tak dojal, že jsem si umínil co nejdříve se oženit.

Stan. Pomněte, že jste ještě příliš mlád.

Karel. Mladost se snáze spokojí.

Stan. Ale též snáze přesytí.

Karel. Kdo dlouho vybírá, nejspíše přebere.

Stan. Vy však svou nynější milenku ani neznáte. Viděl jste knihu ve skvostné vazbě a nevíte co obsahuje.

Karel. Byl by Bůh špatnou knihu opatřil tak skvostnou vazbou?

Stan. Lépe jest hodinu se rozmýšleti než celý rok pykati.

Karel. Dobře tedy, pane Stanislave; budu Růženu zkoušet se vší obezřelostí, jaké je zamilovaný člověk schopen.

Stan. (s úsměvem). To jest arci vše, co může milovník slíbit.

Karel. Pro počátek napsal jsem jí tento list, v němž jí zjevuju, že ji zbožňuju.

Stan. Nejlepší to začátek známosti.

Karel. Kdybych jen věděl, jak jí ho mám doručit.

Stan. Časem dočkáme se i květu růžového.

Karel. Jsou-li však růže již v plném květu, nesmíme čas mařit čekáním.

Stan. Nazval jste mě svým přítelem; nuže užijte očí svého přítele při zkoumání své milenky; ty vás neoklamou, neboť mně láska brejle na nos nevsadila.

Karel. Což jest láska nějaký brýlař? A ostatně kdo lidem brejle s nosu sráží, málo vděku sobě získá. Ó až jen Růženu spatříte, budete sám ní okouzlen! Je zrostlá jako Řekyně, vnadná jako Čerkeska, ňadra má jako Turkyně a zoubky jako mouřenínka. (Služka běží se svazkem klíčů přes jeviště.) Ha, u čerta! jaké to hezké stvoření! Slyš, milé dítě — nu, jen tak neběž — hoj, diblíku! nemůžeš počkat? (Běží za ní.)

Stan. Tu to máme! každá zástěrka roznítí v něm prudký plamen. Bláhový mladíku, jenž zápal

mladosti za lásku považuješ! Běda dívce, která by svůj svatební věnec do této plápolající slámy uvrhla! (Odejde do svého pokoje.)

Proměna.

Pokoj u paní z Brumbálova.

Výstup 3.

Liduška. Později *Růžena.*

Lid. (počítá peníze, jež od Karla dostala). Osm zlatých a dukát! Ten mladý pán se mně líbí; jest rychlý jako mladý důstojník a štědrý jako princ. Musím přemýšlet, co zde rozumné komorné sluší činiti. Tam plane oheň, zde leží sláma; musím tedy slámu k ohni přistrčiti, trochu to podfouknout, a bude to hotové.

Růž. (vstoupí zívajíc). Vstala již matinka?

Lid. Ano, češe právě Azorka.

Růž. Jaký den máme dnes?

Lid. Pondělek.

Růž. To je škoda!

Lid. Proč?

Růž. Poněvadž to bude dlouho trvat, než bude opět neděle.

Lid. Líbilo se vám včerejší kázaní?

Růž. Kázaní? Ach ne; ale v kostele vidíme lidi, a my nesmíme celý týden z domu.

Lid. Vidíme lidi, a lidé vidí nás.

Růž. Kdož by se podíval na můj špatný klobouk a na můj nevkusný oblek? Stydím se skutečně. A matka mi nedá nic lepšího.

Lid. Tím štědřeji vás obdařila matička příroda.

Růž. Když tak mezi vystrojenými paničkami sedím, poznávám, že matinka má pravdu.

Lid. V čem?

Růž. Že mě nazývá hloupým, ošklivým děvčetem.

Lid. Jsou lidé, kteří mluví právě opak toho.

Růž. Ano, pan z Turova řekl mi jednou, že jsem hezká, ale maminka se rozhněvala, a on své slovo odvolal.

Lid. Já znám mladého pána, který by své slovo neodvolal, byť se maminka desetkráte hněvala.

Růž. Ty znáš tak mnoho lidí!

Lid. Toho znám teprva půl hodiny, ale co mi toho o vás napovídal, mohla bych vám půl roku vypravovat.

Růž. O mně? Vypravuj, Liduško, vypravuj!

Lid. Je mladý, štíhlý, ohnivý, zamilovaný —

Růž. Zamilovaný? Do koho?

Lid. Do slečny Růženy.

Růž. Do mne? Můj Bože, jak jsi mě polekala!

Lid. Čím?

Růž. To musíme hned říci matince.

Lid. I co vám napadá!

Růž. Ty jistě žertuješ.

Lid. Chraň Bůh! On si vás chce vzíti.

Růž. Vzíti? Já omdlím!

Lid. Nic neškodí, to náleží ku věci.

Růž. Řekni mi, mohu se již opravdu vdávat?

Lid. Proč ne, když přijde ženich?

Růž. Musím se tomu smát!

Lid. On jest bohat a k tomu baron.

Růž. Jsou baronové tak roztomilí?

Lid. Ne vždycky, ale vsadila bych se, že ten se vám bude líbit. Když jsem mu řekla, že se jmenujete Růžena, byl radostí u vytržení, tak že mne až obejmul.

Růž. Bylo to také důkazem jeho lásky?

Lid. Ovšem!

Růž. Podivno, to se mně pranic nelíbí.

Lid. Také mě prosil, abych vám psaní doručila.

Růž. Rychle, kde máš to psaní?

Lid. To by se hezky slušelo! Já jsem jej notně vypeskovala!

Růž. Fi, to jsi hloupě jednala. Mně ještě nikdo psaní neposlal!

Lid. Musíte ho dříve poznat.

Růž. Nyní bude se ubožák trápiti!

Lid. Buďte bez starosti; nezdá se, že by si nějaký zármutek připustil.

Růž. Ale co má z toho pojít?

Lid. To se ukáže. Milostpaní se zde zajisté ještě dlouho pozdrží, neboť se zdá, že známost s panem Turovským povede k oltáři. Tu se zajisté nahodí někdy příležitost sejíti se s mladým baronem a promluviti s ním několik slov.

Růž. Sejíti se — promluvit? Kam to myslíš? Nemohla bych ani oka pozvednout, a ani slova bych ze sebe nevypravila.

Lid. To bude pak jeho starostí. Kdo ví, co se nestane; on má pěkné statky, a stanete-li se baronkou z Malinova, půjdu s vámi a vezmu si jeho správce.

Růž. Ano — ale — pak — pak tě nebude smět už objímat!

Lid. Ticho, milostpaní přichází.

Výstup 4.

Paní z *Brumbálova. Předešlé.*

Růž. (líbá matce ruku). Dobré jitro, matinko!

Brum. Dobré jitro, děvče! Můj Bože! jak zase dnes vypadáš! Zdravá a červená jako nějaká děvka!

Růž. Spala jsem dobře!

Brum. Nemáš ale dobře spáti; nesluší se pro děvče od stavu spáti celou noc jako jezovec.

Růž. Po večeři se mně oči mimovolně zavírají.

Brum. To je selský zvyk! (Sedne si ke stolku s čajovým náčiním.) Vzdělaná ženská dovede vždycky ve vší slušnosti postonávati; já alespoň neměla jsem po celý život ani jediné zdravé hodinky.

Lid. Tím také osvojila si celá vašnostina bytost jakýsi nádech něžnosti.

Brum. Mužové jsou tyrani; a chceme-li my jakožto slabší strana nad silnějším zvítězit, musíme umět své slabosti dodat zajímavosti. Popudlivé nervy, křeče, mdloby, rozličné kapky a voňavky, to jsou zbraně, které již ze mnohého zuřivce učinily tichého beránka. Avšak tato materská naučení jsou pro tebe ještě příliš časná. Jdi do svého pokoje a vezmi na klín Azorka; já zatím promluvím s Liduškou.

Růž. (odejde).

Brum. Nebyl zde ještě pan Turovský?

Lid. Odešel dnes velmi časně na honbu.

Brum. Ubožák! nepokoj nedá mu spáti. Co myslíš, Liduško, mám podati mu svou ruku?

Lid. Tuto otázku musíte svému srdci předložit.

Brum. Jsem ráda, že máme ty časy za sebou, kdy srdce si hraje na pána a rozumu klade osidla.

Láska je dobrý sluha, ale zlý pán. Vdávání jest zlozvyk, jemuž se musíme podrobit jako odpolednímu spánku v jižních zemích; běda však zpozdilé ženě, jež sklání šíji svou tam, kde je zrozena k panování.

Lid. Při panu z Turova —

Brum. Není se v tom ohledu čeho obávat, ovšem, to jej také u mne nejvíce odporučuje. Svět jest již takový, že se žena nemůže slušně ukázat u veřejnosti, nemá-li u sebe stvoření, které nosí mužské šaty; a k tomu hodí se pan z Turova právě tak jako kdokoli jiný. Jeho statky jsou ovšem zadluženy, ale on pochází ze staré rodiny a jest poctivá duše; postrádá sice úplně zevnější uhlazenosti, také u něho pohřešuju veškeren útlocit, avšak tím lépe. Není nad prostou přirozenost! Liduško, kde jsou mé zuby?

Lid. V ložnici, milostpaní.

Brum. Ten člověk jest mi, jak se podobá, oddán celou duší; přece však zkusím dříve jeho poslušnost.

Lid. A jestliže při zkoušce obstojí?

Brum. Abych pravdu řekla, jsem již syta ještě déle tak osaměle světem se plahočiti. Jest mi třeba člověka, který by mé účty spravoval a místo mne s hostinskými a poštovskými se vadil. A uvážím-li konečně, že mám malé, nezaopatřené dítě —

Lid. Jak? milostpaní ráčí mít malé —

Brum. Můj Bože, což jsi na Růženu zapomněla?

Lid. Ah, naše milostivá slečna!

Brum. Co slečna, co milostivá! Děcko je, které ani rozeznat nedovede co je pravé, co levé. Snad jsi jí dokonce nevpravila věci do hlavy —

Lid. Chraň Bůh! Vždyť ani neví, že má hlavu.

*

Brum. Tu vidíš! Starosti materské jsou těžké starosti! A pak je tu Azorek, kanárek — a vám služebným nemůže člověk ničeho svěřiti. Můj budoucí manžel bude míti práce plné ruce.

Lid. Starosti o slečinku mohla by se milostpaní zbaviti.

Brum. Kterak to?

Lid. Provdejte ji za muže, jakmile se nějaký nahodí.

Brum. Pozbyla's rozumu? Hahaha! Dítěti manžela! Což jsme v Číně, abychom děti zasnubovali? Časné vdávání, pozdní pykání.

Lid. Bylo by také škoda našeho Azorka; on již slečince tak přivykl.

Brum. Ba ovšem! Ne, ne, pokud můj dobrý Azorek žije, nesmí Růžena pomyslit na vdávání.

Sloužící (ohlašuje). Pan z Turova!

Brum. Jest vítán! Jdi, Liduško, nech nás spolu o samotě!

Lid. (stranou). Sladká hodinka udeřila. (Odejde.)

Výstup 5.

Pan z *Turova* v loveckém obleku. Paní z *Brumbálova.*

Tur. Na zdar, milostpaní! Svěží to jitro dnes; právě jsem své nohy v ranní rose brodil.

Brum. Mluvíte básnicky, jako byste byl četl Polákovu „Vznešenost přírody“?

Tur. Polákovu? Polák se jmenuje mlynář na mém statku; ten dareba pytlačí jako zběsilý a vyfoukne mi každý rok polovici zvěře z mých lesů.

Brum. Jsou lesy vaše hojné na zvěř?

Tur. V celé zemi nemají sobě rovných. Vezměte si mě za muže, a já vám ukážu hon — ať

mě čert vezme, milostpaní, vy jste již stará, ale takového něco jste ještě neviděla.

Brum. Zdá se, milý pane, že rozumíte ženskému stáří jako čínské řeči.

Tur. Pravdu máte, mně je nejmilejší čeština.

Brum. A to velmi jadrná čeština!

Tur. Stáří koně uhodnu na vlas, jak se mu na zuby podívám.

Brum. Nechtěl byste se odebrati do konírny?

Tur. Nemám tam co dělat; hostinský má dvě dvacítileté herky.

Brum. Tam by vaší řeči lépe rozuměli.

Tur. Vyvedl jsem snad opět něco hloupého? Nemějte mi za zlé; jsem starý osel, který mluví jak mu zobák narostl; myslím to však poctivě jako můj Sultán.

Brum. Opravdu, kdo by neznal spůsob vašeho mluvení —

Tur. Co záleží na mluvení, jen když je srdce nabito jak se sluší a patří. Milostpaní, učiňme již jednou konec všemu; zde je má ruka, vložte do ní svou; zítra bude svatba, pozejtří pak slavný hon.

Brum. Co myslíte, v mých letech —

Tur. Právě proto; nemáme oba již mnoho času nazbyt; já jsem už také starý chlap!

Brum. Můj Bože, za jak starou mě asi považujete?

Tur. Nevypravovala jste mně, že váš první manžel padl v bitvě u Lipska?

Brum. Proč ne raději hned při požáru trojánském?

Tur. E, co je do bitev a do požárů! Já jsem milovník pokoje a vzal bych si vás, kdybyste byla s Methusalemem do školy chodila. Nuže, milostpaní,

nedělejte žádné caviky; pojďte se mnou na Turov, tam se dáme ohlásit, a pak — co Bůh spojil —

Brum. Zvolna, zvolna, milý pane lovče! Zastřelit kuroptev a pojmout manželku je dvojí věc.

Tur. Nestál jsem již dosti dlouho na čekání? Myslím že je čas, aby hon počal.

Brum. (pro sebe). Počkej, nyní ti zatopím, abych si tě tím snáze mohla osedlat. (Nahlas.) Není nic suchoparnějšího nad sňatek provedený jako nějaká obchodní smlouva, při které ani sebe menší přenáhlenost mladého věku se neudá, kde žádný souboj, ani samovražda, ani únos za tmavé noci události té nedodá romantičnosti.

Tur. Ale u všech kanců! s kým se mám rváti? koho mám unésti?

Brum. Tak tragicky nemá se skončit náš román; avšak jest nám ještě tisícerých věcí uvážit —

Tur. Tisícerých? to je trochu mnoho! Tedy začněte.

Brum. A tisícerých ohledů šetřit —

Tur. Ať mě kanec roztrhá, jestliže tomu jen za mák rozumím!

Brum. Především nesmíme být vytrhováni.

Tur. Kdo nás vytrhuje?

Brum. Nemůže nás zde každý okamžik má dcera nebo komorná překvapit?

Tur. Nuže, poručte jim, aby se odklidily.

Brum. To by bylo proti vší slušnosti. Ale víte-li co? tyto dvéře vedou do zahrady; zde jest od nich klíč. O půl noci, až udeří hodina duchů, budu vás zde očekávat.

Tur. O půl noci? Brr! Tu provádí zlý duch své rejdy!

Brum. Snad nemáte strach?

Tur. To právě ne; jen abych tu komedii nezaspal.

Brum. Pak si hledejte milenku mezi liškami a bažanty.

Tur. Ale proč mám právě jíti zahradou? Dům tento jest hostincem, jest celou noc otevřen, a nikdo mně nemůže přístup zabránit.

Brum. Chcete mé dobré jmeno dáti utrhačům v šanc? A pak tichý sad — svěží noční vzduch — tlukot slavíků —

Tur. V tento čas slavíci nezpívají.

Brum. Zkrátka, pane Turovský, jen touto zahradou vede cesta k mému srdci.

Tur. Nu, nemohu vědět, že je srdce vaše zahradní besídkou.

Brum. Hleďte, porovnání to není špatné. Besídka, stinné loubí bledým svitem luny slabě ozářené —

Tur. Měsíc nyní nesvítí.

Brum. Kráčíme za nočního chládku uprostřed zelených ratolestí —

Tur. A ulovíme si přitom rýmu.

Brum. Milovník nesmí se lekat ani souchotin.

Tur. Nemohu-li se v noci pokojně vyspat, nestojím druhého dne ani za štipec tabáku.

Brum. Tím lépe; bez obětí není zásluh.

Tur. Já myslím, milostpaní, abychom tyto hloupé titěry ponechali mladým bláznům. Spočítám-li vaše leta se svými, dělá to více než jedno století.

Brum. (pro sebe). Ten člověk udělá ze mne ještě starou Sibyllu!

Tur. Máme oba pakostnici —

Brum. Která vám tuším až i do mozku vstoupila.

Tur. Mívám loupání v zádech, a vás souží často dusivý kašel.

Brum. Nebesa! jak jest mi — omdlím!

Tur. Tu to máme, a přece chce běhat v noci po zahradě.

Brum. Liduško! Růženo! Umírám.

Tur. Tak zle snad nebude; spolkněte hrst prachu. (Chopí roh s prachem.)

Výstup 6.

Růžena. Liduška. Předešlí.

Lid. Probůh! co se stalo?

Růž. Co jest vám, matinko?

Brum. Mé kapky — podejte mi kapky!

Lid. (podá jí je k nosu). To si dojista mladý pan Turovský příliš mnoho dovolil!

Tur. Co mladý — jsem už starý chlap! (Napolo pro sebe.) A ona také už bělí jako ruský zajíc v zimě.

Brum. Kliďte se mi s očí!

Tur. (stranou). U šlaka, ona se rozpaluje! (Nahlas.) Můj poklade, já to tak zle nemyslil.

Brum. Pryč, pravím!

Tur. Nebuďte tvrdošíjná, smiřme a milujme se opět. Pošlu vám tučného kance do kuchyně.

Brum. Jděte k ďasu se svými kanci!

Tur. (stranou). Na mou duši, začíná do opravdy!

Lid. Což neslyšíte? Máte odejít.

Tur. Nu ano, ano; smím se však snad opět navrátit.

Brum. Nikdy!

Tur. Nu, nu, však víme co uděláme, a nepomůže-li to, zatroubím k odchodu a dám psy svázat do smeček. (Odejde.)

Brum. Odešel skutečně, aniž by se mně byl vrhl k nohoum?

Lid. Musíte mu odpustit, jest příliš neohebný.

Brum. Ach, co všecko musíme mužům prominout!

Růž. Matinko, což rušti zajíci v zimě zbělí?

Brum. Ty jsi hloupá husa!

Růž. Kdyby milovník něco podobného *mně* řekl, dala bych mu na místě výhost!

Brum. Je-li možná? co to slyším? Brzy počnou i děti v kolébce žvatlat: já tě miluju! Z každé loutky stane se bůžek lásky, a každý lístek na cukrátku bude zamilovaným dopisem. Slečno všetečko, je ti snad povědoma ona věc, kterou jmenujeme milovníkem?

Růž. Ještě ne docela.

Brum. Pověz nám, co si o tom myslíš?

Růž. Milovník je takové stvoření, které mám ráda.

Brum. Chraň se, dítě, milovníka jako jarního slunce. Toto pokazí ti pouze pleť, onen však srdce.

Lid. A nepokazí-li je, uzme je dokonce.

Růž. Chtěla bych přisahat, že je srdce k tomu stvořeno.

Brum. Milovník jest ošemetný tvor, který zneužije tvé slabosti.

Růž. Což oslábneme, když máme milovníka?

Lid. Někdy se tak stává.

Brum. Jako otrok vrhne se před tebou na kolena; nech jej klečet!

Růž. Ach ubohý!

Brum. Zdvihneš-li jej, stane se tvým tyranem!

Lid. Ó ten bezbožník!

Brum. Milovník jest jako druhý Proteus; v nejrůznějších podobách dovede se k tobě vkrásti.

Výstup 7.

Karel. Předešlé.

Karel (přestrojen za vlasenkáře se skříňkou na pudr pod paždí, strčí hlavu do dveří). Prosím, přicházím zde dobře?

Lid. (se směje). Skutečně, v nejrůznějších podobách!

Brum. Koho hledáme, můj milý?

Karel. Hledám rozkošnou paní z Brumbálova.

Brum. Já jsem paní z Brumbálova; mluvte však se vší úctou!

Karel. U nás jest úcta od lásky nerozlučná.

Lid. (tajně k Růženě). To je ten mladý baron.

Růž. (vykřikne). Ah!

Brum. Co je ti?

Růž. Nic, matinko!

Lid. Milostpaní ráčila jí tolik strachu před milovníky nahnati!

Růž. Musím prchnouti, když spatřím nějakého milovníka?

Brum. Nejsem-li já na blízku, ano!

Karel. Tady u vás nabývají děti časně rozumu.

Brum. Ba ovšem. Ale co chcete, příteli?

Karel. Rád bych se stal účastným cti upraviti vašnostiny hedvábné kadeře.

Brum. To jste nadarmo vážil cestu; mám již svého kadeřníka.

Karel. Vím, milostpaní; to však jest můj pán. Onemocněl a posílá mě místo sebe.

Brum. Tak? Co mu schází?

Karel. Hm — zlomil si nohu.

Brum. Ubohý! Jak se to přihodilo?

Karel. Vystoupil na věž u sv. Petra; na zpáteční cestě pak klopýtnul a spadl dolů přes sedmdesát sedm schodů.

Brum. Kdo vysoko stoupá, hluboko padá. Liduško, podej mi plášť ku kadeření.

Lid. (přinese plášť). Příteli, provozujete již dlouho své řemeslo?

Karel. Doufám, že se stanu co nevidět mistrem. (Češe paní z Brumbálova.)

Lid. To se potom také oženíte?

Karel (pokukuje po Růženě). Ach ovšem, bude-li jen má láska vyslyšána.

Brum. Odkud jste domovem?

Karel. Pocházím z Ruska, nesmím se však vyzradit, sice by se mi zle dařilo.

Brum. Musíte se mít na pozoru.

Karel. Snažím se všemožně oklamati každého, kdo chce býti oklamán.

Brum. Dobře činíte. Máte zde ve městě rozsáhlé známosti?

Karel. Zapomínám na všecky, jsem-li vaší milosti na blízku.

Brum. Vy jste šibal. Kadeříte také paní z Chomoutova?

Karel. Paní z Chomoutova? Ovšem!

Brum. Co soudíte, jak stará může asi býti?

Karel. Paní z Chomoutova? jak stará? Mohla byste býti téměř její dcerou, Vašnosti.

Brum. (s úsměvem). Nu, to snad ne; vždyť jest o několik roků mladší než já.

Karel. Je-li možná? (Ukazuje Růženě psaní. Liduška je vezme a dá je Růženě.)

Brum. Je to však přirozená věc, že vypadá tak staře; její spustlý život —

Karel. Kdybych byl manželem jejím, jinak bych ji na uzdě držel.

Brum. Vždyť již nemá manžela.

Karel. Pravda, pravda, je vdovou.

Brum. Chraň Bůh! dala se rozvést.

Karel. Tedy je rozvedena, což je skoro totéž.

Růž. (chce s psaním odejít).

Brum. Kam chceš jíti?

Růž. Do svého pokoje.

Brum. Nemáš tam co dělat.

Růž. (otvírá pokradmo psaní).

Brum. Proč jste z Ruska odešel, příteli?

Karel. Ty četné opravy, jako jest zrušení nevolnictví a jiné, mne vypudily. Vnucovali mi tam svobodu (s významným pohledem na Růženu), a já jsem takový milovník otroctví.

Brum. A proto jste přišel k nám?

Karel. Chtěl jsem zpočátku prchnouti do Turecka; avšak tam kynula mi špatná budoucnost, neboť tamější vláda češe sama své poddané více než je třeba, ač je sama nečesána až hanba.

Brum. Liduško, podej mi — (Ohlédnuvši se spatří, že Růžena čte.) He, děvče, co to máš?

Růž. (uleknuta). Nic, matinko!

Brum. Nic? Chci to vidět. Sem s tím!

Růž. Je to — je to —

Lid. Je to kousek papíru.

Brum. Poslechneš-li pak?

Karel. Ah, to je jistě psaní, které jsem měl ve své skříňce.

Brum. Jaké psaní?

Karel. Zajisté mi je ta prohnaná šelmička (na komornou) ze skříňky vyfoukla!

Lid. Mohl jste se zdvořileji vyjádřit!

Brum. Dovím-li pak se, oč tu jde?

Karel. Mezi námi řečeno, milostpaní — ale nesmíte mě vyzradit — je to dopis paní Chomoutové.

Brum. Chomoutové? Ukažte!

Karel. Když jsem jí dnes ráno vlasy upravoval, nalezl jsem jej na toaletním stolku.

Brum. Jaká to neprozřetelnost.

Karel. Šup! octnul se v mé skříňce. Dovolte, milostpaní, abych vám jej přečetl.

Brum. Čtěte, příteli! Jdi do svého pokoje, Růženko!

Karel. A proč? Slečinka z toho ani slova nepochopí.

Brum. Nerada nechávám děti takové věci poslouchat. Nu, zůstaň si zde a vezmi si z toho dobré naučení.

Karel (čte, hledě pokradmo na Růženu). „Krásné, rozmilé stvoření!“

Brum. Krásné? Má šedivé oči a jest pihami jako poseta.

Karel (čte). „Jen jednou spatřil jsem vás, avšak srdce mé náleží vám na věky!“

Brum. Jaký to blázen! Jak se jmenuje?

Karel. Psaní nemá podpisu.

Brum. Dále, dále!

Karel (čte). „Když jste šla včera z kostela —“

Brum. Z kostela? Ona jde do kostela sotva jednou za rok.

Karel (čte). „— po boku své staré, škaredé matky —“

Brum. Matka její je škaredá babice a potměšilá jako kočka.

Lid. A pyšná jako páv.

Karel. A hloupá jako kachna.

Brum. Potměšilá, hloupá, pyšná, věrný to obrázek. Hahaha!

Karel. } Hahaha!
Lid. }

Brum. Pokračujte.

Karel (čte). „— tu jste byla jako Hebe po boku staré Cybély.“

Brum. Zamilovaný ten Seladon mnoho se snad zabývá mythologií.

Karel (čte). „Jsem mlád a bohat a miluju vás —“

Brum. Tři krásné vlastnosti!

Karel (čte). „— miluju vás nevýslovně!“

Brum. Bože, už mě to počíná nudit!

Karel (čte). „Přijměte ruku jinocha, jenž s vámi smýšlí poctivě —“

Brum. Poctivost milovníka je vždy trochu podezřelá.

Karel (čte). „— jehož rod i stav jest roven vašemu, a jenž vás materským vrtochům chce vyrvat.“

Brum. To zní jaksi podivně; neboť matka její dělá co dcera sama chce.

Karel. „Pokusme se o to, abychom vaši matku oklamali.“

Brum. To bude nesnadno.

Karel. „A bude-li vše marno, tedy prchněte po boku toho, jenž vás zbožňuje.“

Brum. Také únos! to ještě scházelo! Jak se té staré vysměju! Je ta slaďounká slátanina již u konce?

Karel. Ani písmeny více tu není.

Lid. Myslím, že se ten mladý pán dosti zřetelně vyjádřil.

Růž. Velmi zřetelně.

Brum. Ovšem, když jsi i ty tomu rozuměla.

Lid. Co byste učinila, slečinko, kdyby někdo vám podobný list napsal?

Růž. Netrpěla bych, aby si z mé matky tropil smích.

Lid. Tedy byste ohnivého milovníka odbyla?

Růž. To právě ne.

Brum. Jak jen můžeš to dítě uváděti do takových nesnází!

Růž. Ano, matinko, jsem u velkých nesnázích.

Brum. Tedy paní z Chomoutova dopisuje si s neznámým mladým mužem?

Karel. Také se mně už podařilo vypátrati jeho jmeno.

Brum. Nuže, rychle, kdo je to?

Karel. Jakýsi baron z Malinova!

Brum. Baron z Malinova? Podívejme se! Nu těš se, milá paní z Chomoutova! jak jen dnes přijdu do společnosti k čaji, hned to musím čtyrem nejdůvěrnějším přítelkyním sdělit.

Výstup 8.

Vlasenkář. Předešlí.

Vlas. Přeju uctivě dobré jitro, milostpaní.

Brum. Probůh, vy zde, mistře? Což jste si nezlomil nohu?

Vlas. Já — zlomil nohu?

Lid. Nevystoupil jste na věž u sv. Petra?

Vlas. U sv. Petra?

Růž. Nespadl jste se sedmdesáti sedmi schodů?

Vlas. Sedmdesáti sedmi schodů?

Karel. Ale nohu jste si přece *mohl* zlomit.

Vlas. Mohl zlomit?

Karel. Tentokrát vyvázl jste s pouhým vyvrknutím.

Vlas. S pouhým vyvrknutím? Nerozumím ani slovíčka!

Brum. Proč jste mi tedy poslal svého tovaryše?

Vlas. Svého tovaryše?

Karel (dává mu očima znamení). Ovšem, milý mistře; neporučil jste mi, abych milostpaní vlasy upravil?

Vlas. Ani mi nenapadlo! Pokud mám dvě zdravé nohy, obsloužím své vrchnosti sám!

Karel. Vždyť nohama vlasy nekadeříte?

Vlas. Milostpaní, ten chlap je hudlař, který poctivé řemeslníky o výdělek olupuje.

Karel (dává mu peníze). Rozumějte mi pak!

Vlas. Čemu mám rozumět? Tomu rozumím, že jste nerozumný chlap. Kde máte své zákazníky?

Karel (vnucuje mu peníze). Zde, zde!

Vlas. Pryč s tím; tolik ještě mám, abych si mohl sklenici piva koupit.

Růž. Jsem ve smrtelných úzkostech!

Brum. Ten mladík není tedy vaším tovaryšem?

Vlas. Podvodník je, poběhlík.

Brum. Mladý ničemo! co vás přimělo k tomu, že jste se vedral do mého bytu?

Karel (s nápadným přepínáním). Nuže, chci se přiznat. Jsem nešťastník, jehož srdce při pohledu na spanilou tvář rozkoší se rozplývá. Viděl jsem *vás*, milostpaní, štěstí mi popřálo patřit na váš sličný obličej — není-li tím již *vše* řečeno?

Brum. Co to má znamenat?

Karel. Je-li láska zločinem, tedy odpustiž mi ten, jenž stvořil vás tak spanilou a srdce mé tak měkké! Nejprudší vášeň se mne zmocnila, přece však udušovala ji přirozená nesmělost. Jediným mým přáním bylo spatřiti vás, dlíti vám na blízku. Vymýšlel jsem rozličné prostředky, konečně napadla mi tato nevinná lest; avšak z úst mých nebylo by nikdy vyšlo vyznání, které mě vaší vzne-

šené přítomnosti na věky zbavuje. (Padne na kolena.) Trestejte mě, trestejte na mně všemocnost svých vnad!

Brum. Příteli, buď lžete anebo jste blázen. Vstaňte však, odpouštím vám.

Karel (vstane). Ach, musím odejít — (pohlédne na Růženu) avšak srdce mé zde zůstane!

Brum. Kdož vám praví, že máte odejít? Jste mladý větroplach, jejž rozumná kázeň může napravit. Milý mistře, vidíte sám, že s tímto mladíkem nelze ničeho začíti.

Vlas. Že ne? Do káznice ho dám vsadit.

Brum. Já mu jeho opovážlivost odpustila, pročež i vy můžete učinit podobně.

Vlas. Milostpaní nepřijde při tom ani o halíř, ale mě připravil o výdělek.

Brum. Zde máte svou mzdu; mohu se dát kadeřiti kým chci, a tohoto mladíka přijímám za svého komorníka.

Karel (líbá jí ruku). Vy mi navracujete život.

Vlas. Ale vždyť nerozumí kadeření ani za mák. Hle, jak vám vlasy rozcuchal.

Brum. Do toho vám nic není; kliďte se!

Vlas. Počkej, chlape, udám tě u ouřadu.

Lid. Neslyšíte? Máte se klidit.

Vlas. Dám tě z města vyhnat.

Brum. Mého komorníka vyhnat? Vy jste hrubián!

Lid. Blázen!

Růž. Nezdvořák!

Karel. Závistník!

Vlas. Tys podvodník, hudlař!

Karel
Lid. } (vystrkujou jej ze dveří). Pryč odtud, ven s ním!

Výstup 9.

Pan *z Turova. Předešlí.*

(V témž okamžení vstoupí Turovský a za ním myslivec s několika zajíci. Karel a Liduška vrhnou vlasenkáře na Turovského, tento na myslivce, a myslivec vyhodí jej ze dveří.)

Vlas. (křičí mezitím). Hudlař! hudlař!

Tur. Co to blaboní o hudlaři? Nejsem já znamenitý lovec? Nezastřelil jsem dnes ráno šest pěkných zajíců?

Brum. Přicházíte opět, pane Turovský?

Tur. Arci že přicházím. A co přináším, he? Půl tuctu zajíců jakožto prostředníky míru mezi mnou a vámi.

Brum. Při volbě prostředníků nebyl jste příliš vybíravý.

Tur. Nu myslím, šest zajíců —

Karel. A starý medvěd k tomu.

Tur. Medvědy u nás nemáme.

Brum. Kdybych věděla, že opravdová lítost vás s těmito zajíci k mým nohoum přivádí —

Tur. Ano, můj poklade, zde leží všichni u vašich nohou.

Karel. Nejkajicnější to zajíci na světě.

Brum. Probůh! ta zvěř zapáchá!

Tur. Jak by mohli zapáchat? Jsou teprva dnes ráno střeleni.

Karel. A milostpán je také střelen.

Brum. Mladíku, na komorníka si dovolujete příliš mnoho!

Tur. Komorník? (Pozorně jej prohlíží.) Hrom a peklo! Nejste vy ten mladý cizý baron, jenž se mnou včera večer v kavárně popíjel?

Karel. Já popíjet? Ty můj Bože! jsem rád, mohu-li si někdy koupit žejdlík kyselého piva.

Tur. Na mou věru, vy jste to; nevypili jsme spolu tři láhve punčoviny?

Karel. Mýlíte se, pane!

Tur. Netropili jsme spolu celý večer šašky?

Karel. Bůh sám ví, kdo si s vámi šašky tropil!

Tur. Nepravil jste, že v tomto hostinci bydlí mladá spanilá slečinka, jež má starou, škaredou matku? Nenazval jste matku tu starou obludou? Nepil jste na zdraví slečny dcery?

Brum. Nebesa! bylo by možno —?

Lid. (pro sebe). Nyní jsme na holičkách.

Růž. (též tak). Umru strachy!

Karel. Vy jste slepý, pane.

Tur. Já slepý? Ještě dnes ráno zastřelil jsem šest zajíců!

Karel. Slepý, slepý, povídám! Slepý, slepý, slepý! (Zapudruje mu celý obličej a odběhne.)

Tur. (odfukuje). Prach, broky a koule! Pane barone! jsem šlechtic, myslivec — žádám dostiučinění!

Brum. Jak je mi? Bělmo spadlo mi s očí! — Mně tato potupa! Omdlím!

Tur. Ten chlap je pytlákem a chtěl lovit v cizím revíru.

Brum. Já umru! Kde jest můj věrný přítel?

Tur. Zde, zde!

Brum. Jediný, jenž mě nikdy neoklamal, můj věrný Azorek — poslední má útěcha! (Potácí se ku svému pokoji.)

Tur. Smím vás provázet?

Brum. (téměř bez sebe). Jděte k ďasu, pane! (Odejde.)

Tur. Tedy musím přece za ní.

*

Růž. Tak, pane? to povím také matince.

Tur. A kdo je tím vším vinen? Švižný mysliveček vyčenichá vaši stopu, krade se za vámi polem lesem —

Lid. A starý lovec dá se do křiku až zvěř zaplaší. Je to tak dobře, pane?

Tur. Ne, to není dobře.

Lid. Pojďte, slečinko, necháme milostpána v dobré společnosti. (Ukáže na zajíce a s Růženou odejde.)

Tur. (sám). Zde stojím nyní opuštěn jako kůl ve plotě a napudrován jako zajíc sněhem zasypaný. Prach, broky a koule! Kdyby ta babice neměla tolik žluťáků, ať jsem čertův, kdybych jenom nohou do tohoto proklatého revíru vkročil, kde poctivý chlap v bahně a kalu uvázne. Co však naplat! I po vráně střelíme, nese-li zlato v zobáku do hnízda. Budu přece muset užíti klíče od zahrady, abych jím její pokladnici otevřel! (Odejde.)

(Opona spadne.)

Jednání druhé.

Týž pokoj.

Výstup 1.

Liduška. Bartoš.

Lid. (jde z ložnice čísla třetího ku středním dveřím a volá). Bartoši!

Bartoš (za jevištěm). Zde!

Lid. (plačtivě). Bartoši!

Bartoš (vystoupí). Co dobrého?

Lid. (ještě plačtivěji). Milý Bartoši!

Bartoš. Nuže?

Lid. (zcela vesele a přítulně). Dobrý den, Bartoši!

Bartoš. Nic více?

Lid. Což jest u tebe dobrý den ničím?

Bartoš. Ve tvých ústech ničím!

Lid. Tedy ti přeju nejhorší, nejbídnější den!

Bartoš. Děkuju.

Lid. Tak bídný den, jako byl ten, kdy jsi o svou nohu přišel.

Bartoš. Ten byl mým čestným dnem.

Lid. Hahaha! Lidé jsou blázniví tvorové! Vojín přijde o nohu, a to jest pro něj čestným dnem; dívka skloní svou šíji pode jho manželské — to jest její čestný den; jeptiška přijme závoj klášterní a má také čestný den. První dostane kříž, druhá muže a třetí nic. Dobře, že nenosí blázni čapky s rolničkami; tu by bylo cinkání! Každý člověk jest blázen, milý Bartoši, není-li pravda?

Bartoš. *Není* pravda!

Lid. Člověk s dřevěnou nohou hledí s vysoka na rovnonohého, rovnonohý na křivonohého, a křivonohý opět na onoho s dřevěnou nohou!

Bartoš. Ty's štěbetalka! (Chce odejít.)

Lid. Kam chceš jít?

Bartoš. Pryč!

Lid. Víš už také, co ti mám vlastně vyřídit?

Bartoš. Ne!

Lid. A nechceš to ani vědět?

Bartoš. Ne!

Lid. Ty to ale musíš vědět. Milostpaní ti poroučí, abys tu na ni čekal, ona hned odjede.

Bartoš. Dobře!

Lid. Jí ale není *dobře*. Pryč — ne — dobře — jaké jsou to odpovědi?

Bartoš. Krátké

Lid. Řídí se tvé odpovědi tvou krátkou nohou?

Bartoš. Ano!

Lid. Víš-li co, milý Bartoši, dej si také hlavu ustřelit; není ti jí právě tak třeba jako nohy.

Bartoš. Nemluvím vždy jen se ženskými.

Lid. Troupe! Čeho ti je třeba, mluvíš-li se ženskými?

Bartoš. Všeho, jenom hlavy ne.

Lid. Kdyby ženských nebylo, kdo by vám hlavy napravoval?

Výstup 2.

Paní z *Brumbálova. Růžena. Předešlí.*

Brum. Jsi tady, Bartoši?

Bartoš. Zde!

Brum. Odjedu asi na půl hodiny ku své švadleně.

Bartoš. Dobře!

Brum. Zde vidíš dvě pošetilá děvčata!

Bartoš. Ano!

Brum. Ale drzého, nestydatého kloučka, který po jednom z těchto děvčat pase, nevidíš?

Bartoš. Ne!

Brum. Bezpochyby bude hledět užiti mé nepřítomnosti. Přijde-li, poroučím ti, abys jej vyhodil.

Bartoš. Dveřmi nebo oknem?

Brum. Kudy chceš.

Bartoš. Dobře!

Brum. (k Růženě). Ty nerozumné děvče, přečti si několik stránek „Nezabudek“, anebo vezmi „Nebeklíč“. A ty, Liduško, dej mi pozor na Azorka. (Odejde.)

Bartoš (postaví si přede dvéře stolici, sedne na ni, vytáhne krátkou dýmku, nacpe si a rozkřeše).

Lid. Ani se nás neptáš, zdali sneseme dým tabákový?

Bartoš. Ne!

Lid. Slečinko, padněte trochu do mdlob!

Bartoš. Jak se líbí.

Růž. V tom se ještě nevyznám, Liduško; avšak musím se tomu co nevidět naučit od matinky.

Lid. Nyní byla by nejlepší příležitost promluviti s vaším milovníkem.

Růž. Myslíš?

Lid. Zajisté není daleko odtud!

Růž. Zdá se mi, jako bych to sama na sobě cítila.

Lid. Jak bychom jen toho hňupa odstranily?

Růž. Promluv s ním přívětivě.

Lid. Raději promluvím s Azorkem, ten alespoň ohonem zakývá.

Růž. Tedy se obě o to pokusme. Milý Bartoši!

Lid. Hezký Bartoši!

Bartoš. Co dále?

Lid. Sedíš zde tak nepohodlně.

Bartoš. Pro vás? Já jsem spokojen.

Lid. Hrdina tak zasloužilý, jako jsi ty, jest hoden abychom jej na rukou nosily.

Bartoš. Dřevěná noha stojí za více nežli ženská ruka.

Lid. V pokoji stojí měkká pohovka.

Bartoš. Nech ji stát!

Lid. My tě tam dovedeme.

Bartoš. Děkuju!

Lid. Pak vytáhneme z podpostele láhvici s rosolkou.

Bartoš. Nemám žízeň.

Lid. Tedy máš snad hlad? Máme tam čerstvou paštyku.

Bartoš. Mně je komisárek milejší.

Lid. Tedy se mnou pojď alespoň dolů do kuchyně, dám ti k němu kousek pečeně.

Bartoš. Není ještě čas k večeři.

Lid. Vždyť se již stmívá.

Bartoš. A víš proč?

Lid. Nuže?

Bartoš. Protože se blíží večer.

Lid. A víš, proč jsi ty špalek?

Bartoš. Nevím!

Lid. Protože u tebe je už všude *noc*; *noc* ve hlavě a půlnoc v srdci.

Bartoš. Tak?

Lid. Co si počnem s tím hlupcem?

Bartoš. Nic.

Růž. (hladí jej). Ty jsi poctivá duše, milý Bartoši.

Bartoš. Bohužel, není-li pravda?

Lid. Za svou poctivost zasluhuješ, aby tvůj obraz byl vyryt v ocel.

Růž. A aby byl dán za sklo.

Lid. Pak bychom tě pověsily pod zrcadlo.

Růž. Ó kéžbys tam už visel!

Lid. (polohlasně). Anebo na šibenici.

Růž. Pusť mě nyní trochu na pavlač.

Bartoš. Nesmím.

Lid. Na čerstvé povětří; vždyť se zde v tom dýmu zalkneme!

Bartoš. Není to tak zlé.

Růž. Milý, hezký Bartoši, můžeš mi něco odepřít?

Bartoš. Mohu.

Lid. Hleď, jak naše roztomilá slečinka ti lichotí.

Bartoš. A jak roztomilá paní matka hubuje.

Lid. Je tedy *všecko* marno?

Bartoš. Všecko!

Lid. Tedy můžeme spolu mluvit bez okolků.

Bartoš. Ano!

Lid. Pověz mi, jak ti chutná dýmka?

Bartoš. Dobře.

Lid. Víš také, kde se vlastně má kouřit?

Bartoš. Kde to chutná.

Lid. Nikoli, nýbrž ve strážnici. (Vyrazí mu dýmku.)

Bartoš (zdvihne ji lhostejně). Uděláš-li to ještě jednou —

Lid. Nuže —?

Bartoš. Tedy si ji zdvihnu ještě jednou.

Lid. Milý, proklatý Bartoši! prosím tě, alespoň se hněvej!

Bartoš. Hněv škodí.

Lid. Tobě neuškodí, železný Bartoši; ty se můžeš směle zlobit, dřevěný sloupe; můžeš se postavit do zelí a plašiti ptáky.

Bartoš. To právě dělám.

Lid. Ty jsi věren svému místu jako papírový voják, když jej přilepíme na dvéře. Máš ducha jako kus olova a srdce jako pes na řetězu.

Bartoš. A ty jsi vtipná jako komorná.

Lid. Vypravuj pak, v kolika bitvách jsi se s Vaňkem poradil?

Bartoš. Já že jsem utíkal?

Lid. Jak jinak? tys musel bývat výtečný běhoun, neboť všechen cit spočíval u tebe v noze. Když ti ji ustřelili, zůstal tvůj trup jako špalek ležet; ale vsadila bych se, že noha ještě dlouho sebou cukala jako ještěrčí ohon.

Bartoš. Ty's ještěrka jedovatá.

Lid. Tvé hlupství nelze ani pochopit. Považuješ nás za turecké sultánky, že se snižuješ ke službě kleštěnce?

Bartoš. Vím, která část těla tvého nikdy neochabne.

Lid. Nuže?

Bartoš. Tvé plíce!

Lid. Nejsi ani hoden, abychom s tebou mluvily.

Bartoš. Tedy mně dej pokoj.

Lid. Neslyšíš a nevidíš, nemáš citu ani chuti, čich je tvůj jediný smysl, abys čenichal svůj nekalý tabák.

Bartoš. Tabák není nekalý.

Lid. Pojďte, slečinko! nechme toho hrubce; jestiť horší než morský slimejš, neboť nemá ani va smysly.

(Klepá se na dvéře.)

Bartoš. Dva smysly mám, neboť slyším právě, že někdo klepá.

Lid. Tedy vstaň a vyjdi.

(Klepá se opět.)

Bartoš. Vstáti — ano, ale vyjít? to ne! (Vstane a nachýlí hlavu ku dveřím.) Kdo to?

Drsný hlas. Přítel.

Bartoš. Jaký přítel?

Hlas. Starý vysloužilec chce mluvit se statečným Bartošem.

Bartoš. Vysloužilec? Počkej, kamaráde. (Vrátí se.) Slečinko Růženko a ty, Liduško, do svého pokoje! Pochod!

Lid. S radostí; snad nemyslíš, že bychom se ve mračnech tvého dýmu nechaly uditi.

Růž. Pojď, podíváme se, co dělá Azorek.

Lid. Bohužel, jest nám již souzeno, že máme jen samé huňáče kolem sebe, a z těch je Azorek ještě nejhodnější. (Odejdou.)

Bartoš (otevře dvéře). Jen sem, kamaráde!

Výstup 3.

Karel co vysloužilec o dřevěné noze, s mnohými jizvami v obličeji. *Bartoš.*

Karel. Pozdrav Bůh, starý hochu! Znáš mě ještě?

Bartoš. Nepamatuju se.

Karel. Neznáš již Ondřeje Křástala od pluku prince Leopolda?

Bartoš. Ondřeje Křástala? Hm, zapomněl jsem úplně.

Karel. Nevíš, jak jsme roku třináctého přitáhli k Lipsku?

Bartoš. K Lipsku? Ó to vím velmi dobře; pluk náš stál na samém konci levého křídla.

Karel. Tisíc kulí a granátů, tam bylo živo! Když si vzpomenu, jak se na nás francouzští kyrysníci jako zeď valili —

Bartoš. A jak jsme je s krvavými hlavami zahnali.

Karel. Jak oni svůj útok ještě dvakrát opětovali —

Bartoš. A jak jsme my je celým deštěm granátů pokaždé přivítali.

Karel. Škoda jen, že neustále pršelo.

Bartoš. A že naše děla v bahně vázla, a my nepřítele pronásledovat nemohli.

Karel. Dobře-li se pamatuju, zapadlo nám několik osmiliberek na blízku rozvodněného potoku.

Bartoš. Dobře, bratře; vidím, že's byl při tom. Byly to však dvanáctiliberky.

Karel. Já že bych nebyl býval při tom? Tisíc láter! byl jsem také při tom, když náš prapor na

Francouzy u jednoho povětrníku udeřil. Tu jsme stáli my, tam nepřítel, a takto jsme se hnali do ohně. (Kráčí přímo k pokoji Růženčinu.) He, holla! kde jest nepřítel? Ven ze svých skrýší!

Bartoš. Zvolna, zvolna, bratře! tam není povětrník; tam bydlí ženské.

Karel. Ženské? Bůh mě zatrať! raději potáhnu sám proti celé setnině francouzských kyrysníků.

Bartoš. To smýšlíš jako já.

Karel. Jak jen o ženských slyším, jsem hned na nohou!

Bartoš. Na vlas jako já; před ženskými prchám na hodinu cesty.

Karel. Raději bych ještě i o druhou nohu přišel.

Bartoš. Kde ti ustřelili nohu?

Karel. Nedaleko Lipska, při pronásledování Francouzů.

Bartoš. Právě tam jsem i já přišel o svou.

Karel. Možná že leží obě v jedné jámě. Vzal čert nohy, jen když je srdce zdrávo. Pojď, bratře, popijeme spolu. (Vytáhne láhvici.)

Bartoš. Nu pro mne. Na zdraví knížete Švarcenberka!

Karel. Ať žije Švarcenberk! (Pije a podá láhev Bartošovi.)

Bartoš. Ale bratříčku, ty vypadáš tak mladě a bojoval jsi ve francouzských válkách?

Karel. Bratře, já jsem už starý chlap; ale víno dodává mně mladosti. Pij jen, bratříčku, pij; kdo chce zůstati mladým, musí píti.

Bartoš. Ano, musí píti. (Pije.)

Karel. Ženských si nevšímat a statně víno pít, to občerstvuje krev.

Bartoš. Ano, statně pít! (Pije.)

Karel. Jak jsi přišel sem do domu mezi ženské? Raději chtěl bych ležet v šírém poli před nepřítelem.

Bartoš. Jak jsem přišel sem? Jsem zde na stráži.

Karel. Styď se, kamaráde! Zajisté jsi často stál na stráži před stanem generálovým, a nyní hlídáš ženské?

Bartoš. Co je dělat, kamaráde? *Dvě* nohy patří před nepřítele, *jedna* do zimního táboru.

Karel (stavě se opilým). Myslíš? Nikoliv, bratře, kdo chce obcovat se ženskými, musí míti alespoň *dvě* nohy.

Bartoš (na němž je účinek vína znáti). Dva jazyky by mu více prospěly.

Karel. Kdo má dvě zdravé ruce, musí bojovat, a proto, jakmile někde válka vypukne, dám se k dobrovolníkům.

Bartoš. O jedné noze?

Karel. Hleď, bratříčku, vypočítal jsem, že mohu přijít jen o jednu nohu.

Bartoš. Jak to?

Karel. Protože druhá leží u Lipska.

Bartoš. Na mou duši, bratře, máš pravdu! Tys chytrý chlapík — na tvé zdraví! (Pije.)

Karel. Ale raději bych vyhral tři bitvy na pevnině, než bych jednou na moři zahynul.

Bartoš. Moře jest asi po čertech mokré!

Karel. A neustále opilé, pořád na mol.

Bartoš. Moře že jest opilé?

Karel. Ano, bratře, jak povídám; chceš ku příkladu plouti sem, moře tomu nechce a vrhne tě na tu stranu — (Potácí se k pokoji Růženčinu.) Nyní chceš se obrátit tímto směrem — přijde vlna a mrští tebou na úskalí. (Vrazí do dveří, až se rozlétnou.)

Bartoš. He, he, he! Dej pozor, bratře, dostaneš se na písčinu.

Karel. Mně se zdá, že zůstávám vězet! Pomozte! pomozte!

Bartoš. Hehehe! na břehu tom bydlí jenom ženské.

Karel. Ať jen přijdou; když se napiju, ani dost málo se jich nebojím.

Bartoš. Když mě víno rozjaří, také je mohu vystát.

Karel. Musím střelbou pomoc přivolat. Pif! paf! puf!

Bartoš. Hehehe! puf! paf! pif!

Oba (zároveň). Pif! paf! puf!

Výstup 4.

Liduška. Brzy potom *Růženka*. *Předešlí*.

Lid. Můj Bože, jaký to ošklivý povyk! Myslíte, vy ožralí chlapi, že jste v markytánčině stanu?

Karel (tajně). Liduško! Já jsem baron z Malinova!

Lid. (vykřikne). Ah!

Bartoš. Dobře, Liduško! ty jsi roztomilá markytánka.

Lid. Slečinko, pojďte sem rychle!

Růž. (vstoupí). Co se stalo?

Lid. Je zde opilý člověk, který by s vaší pomocí rád vystřizlivěl.

Karel. Drahá Růženko, láska hraje komedii.

Růž. Ah! je-li možná?

Lid. (zabývá se s Bartošem). Nu Bartoši, jak se vede?

Bartoš. Dobře, pokud to možno o jedné noze.

Karel. Každá minuta jest drahá; miluju vás nevýslovně.

Lid. Je to tvůj starý soudruh z válečných dob?

Bartoš. Bojovali jsme spolu u Lipska.

Karel. Smím se kojit nadějí?

Růž. Ach!

Karel. Smím si toto vzdechnutí vykládati ku svému prospěchu?

Růž. Mohu vám v tom bránit?

Lid. Tam tuším byl krutý boj?

Bartoš. Pif! paf! puf! Tu dragoni — tam kyrysníci —

Karel. Chcete se stát mou chotí?

Růž. Matinka k tomu nikdy nepřivolí.

Lid. Kyrysníka jsem ještě jakživa neviděla.

Bartoš. Ti chlapi mají v těle samého raracha.

Karel. Utečte se do mého náručí!

Růž. Proti vůli matčině? Nikdy!

Bartoš. Spatří-li však kyrysník hezké děvče, jako ku příkladu tebe, Liduško —

Lid. Nuže —?

Bartoš. Zkrotne jako beránek.

Lid. Aj!

Karel. Zítra vrhnem se vaší matce k nohoum a dosáhneme odpuštění.

Růž. Kdo prosí za odpuštění, musel dříve něco zlého spáchati?

Bartoš. Ať mě čert! tys kapitální holka!

Lid. Opravdu?

Karel. Jestliže mě milujete —

Bartoš. Máš-li mě ráda —

Růž. Což mě mé srdce neprozradilo?

Lid. (hladí Bartoše). Myslíš, že tě nenávidím?

Karel. Tedy prchněte této noci a zítra budete mou na věky!

Bartoš. Ty mě tedy návidíš, malá šelmičko?

Růž. Mě střeží tisíceré oči.

Lid. Kdož by při pohledu na udatného Bartoše zůstal chladným!

Karel. Láska dovede všecky oči zalepit.

Bartoš. Je-li tomu tak, dej mi hubičku!

Lid. Slíbíš-li mi, že si mě vezmeš.

Karel. Smím se této noci pokusit, unésti vás?

Bartoš. Vzít? hehehe! To bych se ženil jakživ po prvé.

Růž. Jak byste mohl dveřmi pečlivě uzamčenými —

Karel. To jest mou starostí!

Lid. Jen to zkus, budeme spolu žíti jako dvě hrdličky.

Bartoš. Jako hrdličky? Hehehe!

Karel. Tedy svolujete?

Růž. Svěřuju vám svou čest.

Bartoš. Ale hubička, hubička —

Lid. (políbí ho). Nuže, tu ji máš.

Karel (obejme Růženu). Andělská dívko!

Bartoš (to spatří). Hoj, kamaráde!

Karel. Co jest, bratře?

Bartoš. Tyť ženeš útokem!

Karel. Pevnost je naše.

Bartoš. Viktoria! slavme vítězství střelbou! Pif! paf! puf!

Paní z *Brumbálova* (venku). Dejte jen koně vypřáhnout.

Lid. Můj Bože! paní je zde!

Růž. Ach, moje matka!

Karel. Kam mám utéci?

Lid. Již je přede dveřmi.

Bartoš. Viktoria! stará přichází!

Karel. Je toto okno vysoko od země?

Lid. Je v prvním poschodí a vede do zahrady.

Karel. Na shledanou, drahá Růženko! (Vstoupí na stolici a s té oknem vyskočí.)

Růž. Ach, jen aby si neublížil.

Bartoš. He, kamaráde, kam to lezeš?

Výstup 5.

Paní z *Brumbálova. Růžena. Liduška. Bartoš.*

Brum. Jaký to hluk? Když není kocour doma, skáčou myši po stolech a po lavicích.

Lid. (ukáže na židli u okna, stranou). Na stolice zapomněla!

Bartoš. Viktoria! kocour jest už doma!

Brum. Bartoši, jsi ožralý?

Bartoš. Ten chlap má jen jednu nohu a skáče jako kamzík.

Brum. Kdo mu dal píti?

Lid. Já ne.

Růž. Já také ne.

Brum. Jdi spat, troupe!

Bartoš (k Lidušce). Pojď, má nevěsto, půjdeme spat.

Brum. Pozbyl's rozumu?

Lid. Zítra, Bartoši, až zítra.

Bartoš. Zítra přijde polní kazatel. „Bartoši, chceš si vzíti toto děvče?“ — „Chci!“ — „Liduško, chceš pojmout Bartoše za muže?“

Lid. Nechci!

Bartoš. „Chci!“ — Tedy dobrou noc, milé děti, dobrou noc! (Potácí se k oknu.)

Brum. Kudy to jdeš?

Bartoš. Chci se podívat, kam se poděl můj kamarád.

Brum. Tvůj kamarád?

Bartoš. Hoj, Ondřeji Křástale! kde jsi?

Lid. (odtáhne jej od okna). Tys blázen, tam jsou dvéře.

Bartoš. Vždyť nesmím svého kamaráda opustit.

Brum. Co to všecko znamená?

Růž. Jest opilý.

Bartoš. Opilý sem, opilý tam! On byl při útoku, dobyl pevnosti, a proto —

Lid. (táhne jej ke dveřím). A proto musíš jíti spat.

Bartoš. Vždyť musíme dříve střílet na oslavu vítězství!

Lid. Venku si střílej jak chceš. (Vystrčí ho.)

Bartoš (za dveřmi). Pif! paf! puf!

Brum. Nebyl zde nikdo?

Růž. Ani živá duše.

Brum. Pohleď mi v oči. (Růžena sklopí oči.) Mohla bys přisahat?

Růž. Liduško, mohu přisahat?

Lid. Proč byste nemohla? Ráda bych věděla, jak by se sem byl mohl někdo dostat? Což neseděl ten ochlastaný hňup neustále u dveří? nebyl by nás svou dýmkou učoudil jako lampu starého učence? Necítíte nic, milostpaní? tabák, kořalka — páchne to zde jako v nějaké strážnici.

Brum. Proč jste nezůstaly ve svém pokoji?

Lid. Chtěly jsme vašnosti vyjít v ústrety, když vůz pod okny zarachotil.

Brum. Co dělá můj Azorek?

Lid. Sladce dříme.

Brum. Připozdívá se; jděte spat, dítky!

Lid. Nemám dříve milostpaní odstrojit?

Brum. Ne.

Růž. Nemám přečísti matince večerní požehnání?

Brum. Ne, máte jít na lože. Já ještě spat nepůjdu; je dnes jasná noc, hvězdy svítí, a já se

časem obírám hvězdářstvím; znám již velkého medvěda a dračí hlavu.

Růž. (líbá matce ruku). Dobrou noc, matinko!

Brum. Jdi, mé dítě, a dej si na tom záležet, abys již tak mnoho nespala; vzpomeň si na potupu, které se ti dnes dostalo, a budeš míti dostatečnou příčinu, abys celou noc nespala.

Růž. Potupy — mně?

Brum. Zapomněla's již na drzého kloučka v obleku vlasenkáře?

Růž. Ach, nevěděla jsem, že je to potupou pro dívku, chce-li si ji někdo vzít.

Brum. On tebe si vzít? Klouček, jenž sotva ze školy vyšel, a děvče, které sotva přestalo s loutkami si hráti?

Růž. Opravdu, matinko, on si mě chce vzít.

Brum. Tak? Odkud to víš?

Růž. Já — se domnívám —

Brum. Já se domnívám, že jsi blázen.

Lid. Vzíti? kam to myslíte, slečinko? Milovník přijde, vidí, zamiluje se a již hoří plamenem, avšak plamen uhasne, zůstane jen uhlí a posléze pouhý popel. Běda dívce, která by ze svého srdce chtěla učinit popelnici!

Brum. Dobře, Liduško, vylož jí tuto věc ještě obšírněji, až odejdete. Nyní jděte!

Lid. Ano, půjdeme na lože! (Odejde s Růženou.)

Brum. (sama). Co nevidět udeří hodina zkoušky. Poslušnost, milý pane z Turova, poddanost! Kdo se co milovník bojí rýmy, půjde co manžel za bouřlivé zimní noci pro lékaře, onemocním-li náhle? O mé pohodlí musí pečovat, ne však sám ho užívat. Zkrátka, půjčila-li jsem mu klíč od zahrady nadarmo, zůstaň mu i srdce mé uzavřeno. Nyní však zhasím světla, snad se mi podaří pochytit

několik slov, jež sám k sobě promluví. (Zhasí světla.) Přiznej se jen, Kláro, tvé přání jest, aby se toto dobrodružství dobře ukončilo, neboť ta nenáviděná okolnost, že čítáš již osmačtyřicet let — st! probůh, aby mě byl někdo slyšel! Stáří má bohužel zradných známek dosti, aby se k nim také jazyk ještě přidal. Co to? proč stromy pod oknem tak šumí? Ba zdá se, jako bych slyšela jemný praskot — ano, cítím to podle vání vzduchu, že se okno otvírá. Což napadlo Turovskému oknem sem vstoupit, aby mně o své poslušnosti skvělejších důkazů podal? Toť by bylo roztomilé, zasloužilo by mou úplnou vážnost. Slyš! slyš! musím zvědět, co z toho pojde.

Výstup 6.

Karel. Paní z *Brumbálova.* Později *Bartoš.*

Karel (otevře tiše okno a vystrčí hlavu). St! st! Všady ticho, všude tma; mohu se odvážit. (Vstoupí, bez dřevěné nohy.) Zde jsem tedy opět; avšak co dále? Tma jest zde tak hustá, že by ji mohl krájet. Tam vpravo jsou ty dvéře. (Hmatá po stěně.) Pst! pst!

Brum. (vzadu). Pst! pst!

Karel. Někdo odpovídá. (Tiše.) Jest někdo zde?

Brum. (změněným hlasem). Já jsem zde.

Karel. Moje milenka?

Brum. Ano!

Karel. Ó pojď jen rychle do mého náručí.

Brum. Zde, zde!

Karel. Kde, kde? (Jde po hlase a obejme konečně paní z Brumbálova.) Držím tě ve svém objetí, a žádná moc mi tě už nevyrve!

Brum. (vykřikne). Ah, to není Turovský!

Karel (ji pustí). U čerta, to není Růženka!

Brum. Pomozte! Zloději, lupiči!

Karel. To bude pěkná komedie!

Bartoš (vstoupí se světlem). Co se tu děje? Řádí tu čarodějnice?

Karel. Kýho ďábla! totě stará sama!

Bartoš. Aj, kamaráde, kde jsi vzal tu zdravou nohu?

Brum. (ke Karlovi). Kdo jste, pane? co zde chcete?

Karel (na rozpacích). Již dávno — toužil jsem po cti — vás poznat —

Brum. A proto jste musel sem oknem lézti?

Karel. Kdybych směl všecko říci — kdybych mohl býti tak šťasten — promluviti s vámi na okamžik o samotě —

Brum. (k Bartošovi). Postav světlo na stůl a kliď se!

Bartoš. Ale pověz mi, kamaráde, kde jsi vzal tu nohu? Opatři mně také mou!

Brum. Jdi spat, poroučím ti to.

Bartoš. Ten chlap umí čarovat! (Postaví světlo na stůl a odejde.)

Brum. Nuže, pane, nyní jsme sami.

Karel (stranou). Co jí mám honem říci?

Brum. Jsem velmi žádostiva zvěděti, proč sem přicházíte právě v hodinu, kdy očekávám pana Turovského, a to způsobem tak podivným?

Karel. Pana Turovského? Ach, právě proto, milostpaní — poněvadž vím, že moc, jakou příroda vašim vnadám udělila, ovládá muže, který jest mi velmi blízký.

Brum. Jak to?

Karel. Ach milostpaní, jsem hříčka osudu, nešťastné dítě lásky.

Brum. Dítě bez otce?

Karel. Ach, otce mám; pan Turovský jest mým otcem!

Brum. Vaším otcem?

Karel. Moje matka byla hospodyní jeho. Když mladost a krása její odkvetla, opustil ji ten ukrutník. Matka má musela do šírého světa a živila sebe i mě chlebem vyprošeným.

Brum. Tak to bývá, když se cnosti spustíme.

Karel. Když jsem dorostl, vstoupil jsem do vojska. Že jsem nebyl zbabělcem, o tom svědčí jizvy, které pokrývají můj obličej.

Brum. Což ani tyto jizvy nepohnuly vaším otcem?

Karel. Několikráte poslal jsem mu psaní plné nářků na svůj bídný osud, avšak nikdy mi neposkytl ani sebe menší podpory.

Brum. (stranou). Ubohý mladík, jak ho lituju!

Karel. Náhoda přivedla mě konečně do tohoto města. Dověděl jsem se, že otec můj propadl témuž osudu jako všichni ti, kdo vás, milostpaní, spatří; dověděl jsem se, že vás miluje, že vás zbožňuje —

Brum. Ne tak blouznivě, smím-li prosit.

Karel. Zároveň jsem se dověděl, že jste nejšlechetnější a nejlaskavější paní, jakou kdy materská ruka přírody vytvořila. Paprsek naděje zasvitl mi ve stísněné duši; umínil jsem si, že se k vám obrátím —

Brum. Proč ale sem lezete právě oknem? A pak nemluvil jste potmě o jakési milénce?

Karel. Odpustíte mi, že jsem — zbaven jsa vší naděje, že se vám kdy budu moci přiblížit — obrátil se k Lidušce, vaši komorné? a že jsem této noci chtěl se s ní umluvit, jak by bylo lze vaše šlechetné, citelné srdce získati pro nešťastníka, jenž

by zmírněním svých strastí nejraději vám byl zavázán?

Brum. Tedy jste očekával Lidušku?

Karel. Koho jiného, milostpaní? Ona mi obraz vašich ctností v nebeském světle před žasnoucím zrakem rozvinula; ona ve mně vzbudila naději, že užijete moci, jaké nad mým otcem požíváte, ku prospěchu jinocha, který se pokládá za méně nešťastného od té doby, co vám dlí tak na blízku.

Brum. (pro sebe). Ten mladík mluví dosti slušně. (Nahlas.). Nuže slibuju vám, že pro vás něco učiním.

Karel (líbá jí s radostí ruku). Těš se, ubohý Karle, krásná paní z Brumbálova chce se tě ujmout!

Brum. Očekávám vašeho otce každým okamžením; budete sám svědkem —

Karel. O ne, ne! Chci vším vaší moci býti zavázán a nechci, aby hlas přírody na mého otce při tom působil. Dovolte, abych se poroučel —

Brum. Nikoli, zůstaňte zde!

Karel. Můj otec by mohl — kdyby mě tak z nenadání spatřil —

Brum. Nemějte starosti, ručím za všecko.

Karel. Znám ho, jest nad míru tvrdošíjný —

Brum. Nevíte, že láska vodí i lva na hedvábné nitce?

Výstup 7.

Turovský. Předešlí.

Tur. Nuže, tu jsem. Hrome a bouřko, je tam chladná noc!

Karel (pro sebe). Nestydatosti, nyní mě neopouštěj!

Brum. Buďte vítán, pane! Vy jste čistý ptáček; o tom jste mi ještě ani slova neřekl, že máte rodinu.

Tur. Já — rodinu?

Brum. Že běhá po světě váš syn, kterého jste dal v šanc nouzi a bídě.

Tur. Syn — můj syn?

Brum. A to mladík velmi slušný, který zasluhuje, abyste o něho trochu dbal.

Tur. Chcete mě snad škádlit?

Brum. Styďte se. Znáte tohoto jinocha?

Tur. Jakživ jsem ho neviděl.

Karel (padne mu k nohoum). Ach otče, nepotlačujte v sobě hlas přírody a uznejte mě za svého syna, za svého nešťastného Karla.

Tur. U čerta! provozuje se zde nějaká fraška?

Karel. Ach! až posud byla to smutná truchlohra. Učiňte z ní veselohru, přijměte mě do svého otcovského náručí a skropte slzami otcovské lásky mé líce!

Tur. Mladíku, zbláznil jste se?

Karel. Vaše ukrutnost připraví mě o rozum.

Brum. Chcete ještě déle uzavírati své srdce něžným citům přírody?

Tur. Ten chlap *je* blázen a mě *má* za blázna.

Karel. Slyšela jste, milostpaní? On mě zavrhuje, mě syna své hospodyně, která ho věrně milovala, jež mu celou domácnost vždy nezištně spravovala. Chce mě vydati bídě, baží po mé smrti! Dobře tedy, ukrutný otče! zítra bude krvavá mrtvola z řeky vytažena! zítra budou na tebe volat: běda, běda tobě! — Ha, již vidím ďábla, jak své drápy natahuje, aby mou ubohou duši polapil! Pryč, pryč do propasti pekelné! (Stranou.) Počkej, tobě ještě hůře zatopím. (Odkvapí.)

Brum. A vy jej necháte jít?

Tur. Ať jde k čertu! ten chlap třeští. Proč jen policie takové ničemy nezavírá?

Brum. Že třeští? Nikoliv, pane, mluvil velmi rozumně.

Tur. Tisíc kulí! je v tom asi tolik rozumu, jako v ohonu mého Sultána. Kdo nemá hospodyni, nemůže mít syna, a kdo nemá syna, nemůže být otcem.

Brum. Vy mne podvádíte; jest pravdě velmi podobno, že je to váš syn.

Tur. Proč? Snad proto, že je hezký chlapík?

Brum. Jaké by mohl míti příčiny, aby se vydával právě za syna *vašeho*?

Tur. To ví sám svatý Jarolím.

Brum. Nejste bohat —

Tur. Bohužel nejsem!

Brum. Pak máte tvrdé srdce.

Tur. Prach a koule! Což musím každého tuláka, který se po otci shání, uznat za svého syna, abych si získal chválu, že mám měkké srdce? Mně se protiví takové srdce, v němž každá květina se otiskne a každá slza stružku vyhlodá.

Brum. Jakých prospěchů mohl se tedy nadíti z takového podvodu?

Tur. Pravím ještě jednou, to ví svatý Jarolím, já ale ne. Ten chlap je prohnaný pták, který jest s to, aby šibenici na zádech odnesl, když má už provaz na krku. Kdo ví co má za lubem!

Brum. Vrhne-li se však do vody?

Tur. Není se čeho obávat.

Brum. Bude-li zítra mrtev?

Tur. Tedy chci po celý život stříleti vrabce a chytat kolčavy.

Brum. Milý pane z Turova, pozoruju u vás více potměšilosti, než bych se byla do vás nadála.

Tur. Ať mě ďas vezme, milostpaní, nemám ani tolik potměšilosti co se prachu vejde na pánvici.

Brum. Víte také, že moje komorná onoho mladíka zná?

Tur. Tomu rád věřím; komorné mají mnoho známostí.

Brum. A že ona bude s to, aby odhalila vaši přetvářku?

Tur. Mé svědomí se vždy leskne jako moje ručnice.

Brum. To hned uvidíme. (Otevře dvéře svého pokoje.) Liduško, jsi již v posteli?

Lid. Nejsem, milostpaní.

Brum. Tedy pojď sem na okamžik.

Výstup 8.

Liduška. Předešlí.

Lid. Zde jsem! co poroučíte?

Brum. Tys čisté kvítko; scházíš se v noci s mužskými.

Lid. *Já,* milostpaní?

Brum. Vpouštíš sem mladé chlapíky oknem.

Lid. (pro sebe). Ach, běda!

Brum. Ale tentokráte ti to odpustím, přiznáš-li se hned bez okolků, kde jsi toho mladíka poznala.

Lid. Zde v domě; byl tak přívětiv, tak laskav.

Brum. Odkud víš, že je to syn pana Turovského?

Lid. (žasne).

Tur. Ven s barvou! Chci vědět, co v tom vězí, neboť nebudu trpět, aby se každý šibeničník s ulice za mého syna vydával.

Lid. On se tedy sám přiznal, že tento pán jest jeho otcem?

Brum. Ovšem; prosil mě za přímluvu a odvolával se na tebe.

Lid. Nu, ješto sám tajemství to vyzradil, musím i já vyznat, že má opravdu čest býti s panem z Turova velmi blízce zpřízněn.

Tur. S ďáblem ano, ne však se mnou!

Brum. Tu to máme! Máš důkazy, Liduško?

Lid. Ó ano, neboť — avšak ono se nedá všecko pověděti —

Tur. Jen ven s tím!

Brum. Snad znáš docela jeho matku?

Lid. Jeho matku? Ano, je to má vzdálená příbuzná.

Brum. Nuže, pane z Turova?

Tur. U všech pastí, sklopců a vlčích jam! Hrachem chci se zastřelit, je-li z toho všeho jediné slovo pravdivé.

Brum. Upřímné, lítostivé vyznání bylo by vám snad získalo mé odpuštění; avšak nyní — čeho se musím domýšleti? Zajisté běhá ještě několik vašich synů po světě; kdo ví, kolik ubohých, podvedených ženských sedí u přeslice a máčí len slzami pro vaši nevěrnost.

Tur. Ať mě ďas, milostpaní, má nevinnost je tak čista, že bych ještě této noci mohl pokladu dobývati.

Lid. (pro sebe). Já bych s ním alespoň nechtěla státi v kouzelném kruhu.

Výstup 9.

Karel co ženská, zakryt závojem. *Předešlí.*

Karel (změněným hlasem k Turovskému). Konečně tě nalézám, nevěrníku? Přišla jsem tvým šmejdům na stopu?

Brum. Co to znamená?

Lid. Opět nový výstup!

Karel. Tak se mi odměňuješ za moji věrnost a stálost? Tak plníš své přísahy?

Tur. U všech ježků a veverek! Což jsem se octnul v blázinci?

Brum. Kdo jste, paní? co si přejete?

Karel. Odpusťte, milostpaní, nešťastné ženě, která byla hanebně podvedena. Stokráte sliboval mi tento pán věčnou lásku, stokrát mě ujišťoval, že si mě vezme. Tento prsten dal mi na důkaz věrnosti své. (Pláče.)

Brum. Je-li možná!

Tur. Ženo, jsi čertem posedlá?

Karel. Tak? nyní jsem čertem posedlá? Když jste však klečel u mých nohou a slovy jako cukr sladkými kladl osidla mé nevinnosti, tu jsem byla andělem!

Tur. Andělem, ale z pekla!

Karel (pláče). A nyní mě zavrhujete, nyní když důkaz vaší lásky nosím pod srdcem —

Tur. U čerta, zase rodina!

Brum. Jsem jako omráčena úžasem!

Karel. Již dávno jsem slyšela, že kráčíte po křivých cestách; nechtěla jsem však tomu věřiti. Snažila jsem se vyčíhati vás, a když jste dnes jako zloděj z domu se vykradl, šla jsem potají za vámi.

Tur. Ženo, vyrvu ti jedovatý tvůj jazyk z hrdla!

Brum. Zvolna, pane! beru ji ve svou ochranu.

Karel. Ach drahá, šlechetná paní! vy jste velkomyslná a krásná. Pohled na vás jedině může zrádce poněkud ospravedlnit.

Tur. Ďáble, jak vyjdeš ze dveří, krk ti zakroutím a pošlu tě do káznice.

Karel. Slyšíte, milostpaní? Ani své vlastní krve nechce šetřit. Ach, já neštastná dívka! co

si mám počít? Nesmím odtud odejít, sice mě zavraždí!

Tur. Ano, ty jestřábe, to učiním, ty krkavče, ty sovo!

Brum. Buďte pokojna, paní, ani vlas nesmí se vám skřiviti. Jděte prozatím k mé dceři do pokoje, tam budete v úplné bezpečnosti.

Karel. Ach milostpaní! pověst nepřehání, nazývajíc vás nejvelkomyslnější paní v celém okolí.

Brum. Doveď ji do pokoje, Lidůško — (tajně) a pusť ji zadními dveřmi ven; zde máš klíč.

Lid. (zdržujíc násilně smích). Dobře. Pojďte, paní!

Karel (k Turovskému). S Bohem, ukrutníku — ach, ty posud milovaný zrádce! (Odejde s Lidůškou.)

Tur. To máme z toho, když neležíme o půl noci pokojně v posteli. Samé proklaté čáry! Ďas pustil celé hejno zlých duchů na svět.

Brum. Naposled ještě řeknete, že je ďas tím vinen, čím jste se na těch ubohých ženách prohřešil?

Tur. Ať mě rarach na místě zardousí, viděl-li jsem jakživ tuto ženskou aneb onoho proklatého tuláka, který chce mermomocí být mým synem.

Brum. Zkrátka a dobře, pane, my jsme spolu u konce.

Tur. Ale přesvědčte se dříve —

Brum. O čem se mám přesvědčit? Zde syn, tam podvedená žena —

Tur. On patří na šibenici a ona na kolo.

Brum. Pak byste je ovšem nemusel déle vydržovat.

Lid. (rychle se vrátí). Ach, milostpaní — jaké to neštěstí!

Brum. Co se stalo? Mluv!

Lid. Ach, nemohu —

Brum. Padla snad ona žena do mdlob?

Lid. Ona uprchla.

Brum. Nu, tím lépe.

Lid. A vzala naši milostivou slečnu s sebou.

Tur. Tu máme to nadělení.

Brum. Jakže? mluv pak!

Lid. Když jsem jí otvírala zadní dvéře, jak jste mi poručila, odhodila náhle plášť a závoj, a tu jsem viděla, že to byl mladý pán, že uchopil slečnu Růženku do náručí a s větřem o závod s ní utíkal.

Tur. A ten panáček byl mou milenkou! Hahaha!

Brum. Nemohla jsi volat o pomoc?

Lid. Chtěla jsem volat, on však vytáhl dýku, vsadil mi ji na prsa a hrozil, že mě usmrtí, jestliže jen ústa otevru!

Brum. Ach, já nešťastná matka! Co si počnu? Mé dítě, mé jediné dítě!

Tur. Neřekl jsem to napřed? Samý podvod, samé šibalství!

Brum. Ach, dobrý pane Turovský, milujete-li mě, pospěšte — jen rychle — běžte za tím lupičem —

Tur. Tak? já myslil, že jsme spolu již u konce.

Brum. Činila jsem vám křivdu; odpusťte nešťastné, oklamané matce!

Tur. Vezmete si mě za muže, jestliže jej postihnu?

Brum. Ano, ano!

Tur. Tedy slovo s to! Podívám se po zaječí stopě; on poběhne oklikami, já však jej budu pronásledovat až do skrýše, ze které vyběhl. (Odejde.)

Brum. Běž, Liduško, zavolej Bartoše! Ať pospíší na ulici, a ty běž také! Zavolejte ponocné,

dejte zavříti brány! běžte, kvapte! Ach, já bych si vlasy s hlavy rvala! (Odkvapí do svého pokoje.)

Lid. Ano, kdyby si jen měla co vyrvati! (Odejde se smíchem.)

(Opona spadne.)

Jednání třetí.

Sál jako v prvním jednání. Noc.

Výstup 1.

Růžena utíká z pokoje Karlova. *Karel* běží za ní. Ku konci paní *z Brumbálova.*

Růž. Ne, nezůstanu déle ve vašem pokoji!

Karel. A proč?

Růž. Nevím proč, ale můj cit mi praví, že se to nesluší.

Karel. A zde se to sluší spíše?

Růž. Ve veřejné síni, do níž může každým okamžikem někdo vstoupit, není nebezpečí.

Karel. A jakého nebezpečí obáváte se v mém pokoji?

Růž. To nevím; ale jsem-li tam s vámi o samotě, klepá mi srdce; zde mně sice také klepá, ale ne tak silně.

Karel. A jest klepání srdce hříchem?

Růž. Nevím; ale měla jsem vychovatelku, která říkávala: Střež se všeho, při čem ti srdce klepá a krev do tváří vstupuje.

Karel. Bezpochyby měla sama srdce svadlé a v něm ani kapky krve.

Růž. Prosím vás, přineste světlo!

Karel. Bojíte se strašidel?

Růž. Jindy ano, když ale jste *vy* u mne, tedy se nebojím.

Karel. Nuže, proč mám přinésti světlo?

Růž. Proč? proč? Neustále se ptáte, proč! Já to nevím, ale jest něco ve mně, co mě neustále vybízí: popros jej, aby přinesl světlo!

Karel. A co řekne toto něco, jestliže vám to odepru?

Růž. Stane se nepokojným.

Karel. Mně svítí vaše oči dost jasně.

Růž. Kdo vyhledává tmu, má něco zlého v úmyslu.

Karel. Což nemůžeme při světle něco zlého spáchat?

Růž. Ne, tu se stydíme sami před sebou.

Karel. Ale považte jen, drahá Růženko, sotva tři kroky odtud dlí vaše matka; jak snadno můžeme býti překvapeni a vyzrazeni.

Růž. Ach Bože! skoro si přeju, abychom byli vyzrazeni.

Karel. Vy mě tedy nemilujete?

Růž. O ano, mám vás ráda, ale že jsme spolu tak sami, není zajisté dobře.

Karel. Neslíbila jste mi, že budete mojí manželkou? A nesmí muž a žena býti spolu samotni?

Růž. Muž a žena ovšem, ale my nejsme muž a žena.

Karel. Avšak již za několik hodin budeme svoji. Jakmile se rozední —

Růž. Ach! kéž by se *rozednilo!*

Karel. Vaše netrpělivost pokazí vše. Lidé nás překvapí, odejmou mi vás, a pak budete navždy pro mne ztracena.

Růž. Zůstanu vám věrnou, zajisté!

Karel. Mějte útrpnost s mým nepokojem, pojďte do mého pokoje.

Růž. Raději na ulici, nebo na náměstí.

Karel. Nepochopitelné děvče! Dá-li se dívka mužem unésti, může snad též do jeho pokoje jíti.

Růž. Což jsem se vám dala unésti? Ach to jsem to hloupě vyvedla!

Karel (s úsměvem). Věřím rád.

Růž. Tak jste mě překvapil, že ani sama nevím jak.

Karel. Zítra bude po vší starosti. Však tu mi něco napadá, abych vašeho útlocitu ušetřil; dovedu vás do ložnice svého vychovatele.

Růž. Do ložnice muže?

Karel. Muže padesátiletého.

Růž. Kterého však neznám.

Karel. Zůstanu u vás.

Růž. On však bude spát, a my budeme přece sami.

Karel. Podivné děvče! U jeho postele hoří lampa.

Růž. A jestliže se probudí?

Karel. Tedy mu představím svou nevěstu.

Růž. Bylo by přece lépe, kdyby ani nespal.

Karel (s úsměvem). Také dobře; vzbudím jej.

Růž. Tedy jděte.

Karel. Pojďte se mnou.

Růž. Ne, dříve jej musíte zbudit, a pak pro mne musí on sám přijít.

Karel. Budiž, avšak nerad bych vás tu zanechal samotnu; nuže, za dvě minuty budu zase zde. Nehýbejte se ani s místa, a půjde-li někdo touto síní, zatajte v sobě dech. (Odejde do svého pokoje.)

Růž. (sama). Mně jest, jako by se ve mně dech již nyní tajil; třesu se jako osyka. Proč říkávala moje vychovatelka: jen zločinec se třese? Mé srdce praví, že láska není zločinem.

Brum. (vystoupí tiše ze svého pokoje). Zdálo se mi, jako bych byla slyšela mluvit. (Poslouchá.) Úplné ticho. Můj Bože, jakých starostí mi to zlé děvče nadělá! Avšak jakmile ji opět dostanu, dám ji hned zavříti do kláštera. (Odejde opět do svého pokoje.)

Růž. Do kláštera? to půjdu přece raději do pokoje mladého barona.

Výstup 2.

Karel. Stanislav v županu s lampou. *Růžena.* Později paní z *Brumbálova.*

Karel. Zde, milý pane Stanislave, je to milé, nesmělé děvčátko.

Stan. Karle, Karle! co jste to učinil?

Karel. Tažte se raději: co *učiním*? Pojmu ji za manželku.

Stan. Po takovém skutku nic jiného učinit nesmíte.

Karel. Můj Bože, já si ani nic lepšího nepřeju; otočte jen lampu a pohleďte jí ve spanilý obličej.

Růž. Milý, neznámý pane, smilujte se nad mou nevinností! Buďte mi otcem!

Stan. Otce, milé dítě, lze ještě snáze podvésti než matku!

Růž. (ku Karlovi). Slyšíte? On mi činí výčitky! Ach, to mi srdcem proniká! Navrátím se k matce; ona mě zavře do kláštera — tam budu neustále plakat — avšak zde také nemohu být vesela.

Karel. Dobrý pane Stanislave! slyšte hlas nejčistší nevinnosti! Jestliže jste mě kdy miloval, přispějte mi nyní!

Stan. Mám útrpnost s vaší slabostí, mnohem více však s nezkušeností této dobré dívky. Chci vám přispěti, avšak s jednou výminkou.

Karel. Přijímám každou výminku.

Stan. Jakmile nastane den, musíte se vrhnout její matce k nohoum a prosit za její požehnání.

Karel. Milerád!

Stan. Do té doby zůstane dívka pod mojí ochranou.

Růž. Ach, nyní se mi odlehčilo.

Stan. Chcete se mi svěřit?

Růž. S radostí! Vy se zdáte tak dobrým a poctivým, cítím k vám neobmezenou důvěru.

Stan. Jdětež tedy, milé dítě, do tohoto pokoje; přijdu hned za vámi.

Karel. Jdi, Růženko, a pospi si, můžeš-li.

Růž. Spáti? Hleď, jak mi srdce tluče. Tak mi bylo jen jednou, když jsem dostala neštovice, a tu jsem nemohla spáti. (Odejde.)

Karel. Nenechte to bázlivé děvče samotné!

Stan. Jen slovíčko s vámi ještě promluvím. Čest dívky jest lesklý kov; jediné dechnutí, a pozbude svého lesku.

Karel. Ne však dechnutím lásky.

Stan. Tím právě nejspíše. Tato dívka zdá se býti nevinným beránkem; kdyby to měla býti jednou z vašich obyčejných milůstek, kdybyste byl s to, abyste za tři dni ji obětoval své vrtkavosti —

Karel. Nikdy!

Stan. To také nedoufám, neboť znám vaše srdce; avšak musím vám zřejmě říci, že bych vás ihned opustil a kletbu vašeho otce na vás svolal, kdyby se tak státi mělo.

Karel. Zítra bude mou chotí!

Stan. Svolí-li matka její, bude vaší.

*

Brum. (objeví se ve dveřích). Neustále se mi zdá — rány boží — duch! (Bouchne dveřmi.)

Karel. To byla stará.

Stan. Jak je mi? Ten hlas jako bych znal!

Karel. Bezpochyby jste již někdy slyšel krákati krkavce.

Stan. Nuže, půjdu k ubohému bázlivému děvčeti. Vy zatím zůstaňte kde chcete a dříve se před ní neobjevujte, pokud nedosáhnete materského svolení. (Odejde.)

Karel (sám). To půjde těžko, avšak pokusit se o to musím. Zachce-li se velkým pánům nějaké země, zmocní se jí nejprvé, a smlouva se vyhotoví potom. Růženka jest v mé moci, a to je hlavní věc. A kdyby byla paní z Brumbálova bábou samého ďábla, nevyrve mi Růženku svými drápy. — Co však mám nyní počít? Ku své nevěstě nesmím, spát nemohu a modlit se nechci. Není opravdu nic nudnějšího nad touhu zamilovaného; čas plíží se krokem hlemýždím, každá minuta jest věčností.

Výstup 3.

Liduška. Karel.

Lid. (vstoupí nesměle středním vchodem).

Karel. Co to? něco se zde hýbe! (Kašle.) Hm, hm!

Lid. Hm, hm!

Karel. To je ženský kašel. (Poloblasně.) Z kterých spanilých plic pochází toto „hm?“ — Žádná odpověd. Pst, pst!

Lid. Pst, pst!

Karel. Z kterých krásných rtů pochází toto „pst“?

Lid. Jste vy to, pane barone?

Karel. Barone? Baronů jest velmi mnoho na světě; kterého hledá tvůj hlas?

Lid. Barona z Malinova.

Karel. Dobře jsi hádala. A ty?

Lid. Já jsem Liduška.

Karel. Ach Liduško, jsi ty to? Pojď blíže a dej se obejmout; přicházíš právě vhod, abys mi čas ukrátila.

Lid. Kde je slečinka?

Karel. V bezpečném útulku u mého vychovatele. Ale kde se ty, malá šelmičko, v půlnoční době honíš?

Lid. Milostpaní mě poslala, abych vás hledala.

Karel. Nuže, nalezla jsi mě?

Lid. Nežertujte; nevím, kam se mám obrátit.

Karel. Zůstaň u mne.

Lid. Doveďte mne ku slečně Růženě.

Karel. To nejde.

Lid. Proč?

Karel. Ona jest u mého vychovatele, starého, mrzutého člověka.

Lid. Můj Bože, což se mám opět ku staré paní z Brumbálova navrátit?

Karel. Kdo ti to poroučí?

Lid. Bude se vadit, zlobit, křičet; Bůh mi buď milostiv, doví-li se, že jsem vám byla nápomocna.

Karel. Buď pokojna; v této posvátné hodině jmenuju tě ze své moci co manžel komornou své choti od nynějška až na věčné časy, a na důkaz, že to myslím upřímně, dám ti tuto hubičku co závdavek.

Lid. (jej odstrkuje). To jsou kradené peníze, které náleží vaší nevěstě.

Karel. Vezmi jen, moje nevěsta nebude při tom zkrácena, neboť tento druh peněz razím každou minutu znova.

Lid. Neplatí však nic, nevtiskne-li na ně láska svůj znak. Avšak beze žertu, pane barone, přijmete mě do služby, což je také vaší svatou povinností, neboť jste mě do této motaniny zapletl.

Karel. Nu, vypletu tě z ní opět.

Lid. Kam však mám jít nyní, v tomto okamžení? Vpravo učiněné peklo (ukáže na dvéře paní z Brumbálova) a vlevo sám satanáš. (Ukáže na Karla.)

Karel. Což abys do rána zůstala v předpeklí?

Lid. Co tím chcete říci?

Karel. Hleď, tamto jest komůrka, jež sloužívá za šatnici; visí tam ještě několik starých plášťů. V jednom rohu stojí deštník a ve druhém svítilna. Chceš tam zůstati do rána?

Lid. Půjdu raději tam než k té staré čarodějnici.

Karel. Tedy pojď, donesu ti tam stolici, a jakmile se rozední, vyvede tě Růženka.

Lid. Krásná příležitost k rozjímání!

Karel. Jen potud, pokud jsme samotni. (Vede ji do komůrky.)

Lid. Můj Bože, zde je tma jako ve hrobě.

Karel. Posvěť si svýma černýma očima.

Lid. Milý pane, nejsem kočka!

Karel. Sedni si na stolici a buď ticha jako kuřátko. Dobrou noc! (Zavře dvéře.) Nyní se budu plížit po celém domě jako strašidlo. Každou myš, která za čalounem stěnu hlodá, každého cvrčka, který za kamny cvrliká, budu poslouchat. (Odejde.)

Výstup 4.

Bartoš. Později *Turovský.*

Bartoš (přijde prostředními dveřmi). Raději chtěl bych pronásledovati prchajícího husara než milovníka, který se svým děvčetem do bot práskne. Kůň husarův má jen čtyry nohy, ale takový chlap má křídla. Běhal jsem kolik hodin v dešti a větru, že mi zdravá noha na dobro zemdlela a dřevěná je samé bláto. Již nemohu s místa. Pro mne ať si ujdou třeba na horoucí skálu. Mám nyní jíti k té staré dračici a přednésti jí, že jsem nikoho nenašel? Tu bych vlezl z deště pod okap. Raději zůstanu zde po celou noc. (Sedne si do lenošky.) Hrome, totě měkké, jako by to bylo pro starého podagristu vycpáno. Nu buď Bůh pochválen, pakostnici mohu dostat jen do jedné nohy. Ah, nyní mi je opět volno (zívá) a spánek počíná mi oči klížit. Není to ovšem postel, avšak po takovém běhání — když jsem za francouzských válek stál na přední stráži, opřen jsa o svou ručnici — kýval jsem — (Promluví ještě několik nesrozumitelných slov a usne.)

Tur. (vejde). Kdybych všecky své chrty za ním poštval, přece jej nedohoní; to je starý lišák, několikrát vyštvaný. Neobstoupíme-li ho a nebudeme-li po něm pálit se všech stran, proklouzne a požije svého lupu s celou chutí. Celou hodinu brodil jsem se v bahně a v kalužích, a co z toho mám? Mokré nohy, bolesti v uších a loupání v ruce. Mám se dát nyní ještě od staré notně vyplísnit? To by se mi chtělo; raději počkám zde, až se rozední, a budu hledět, abych se trochu prospal. (Hmatá kolem sebe a narazí o lenošku, v níž Bartoš spí.) Aha, zde je lenoška; uvidíme, zdali po takové štvanici starý lovec bez ukolébavky usne. (Sedne Bartošovi do klína.)

Bartoš (se probouzí). Hoho, mě tlačí můra!
Tur. Prach, broky a koule! co to?
Bartoš (sevře jej do náručí). Mám ho! mám ho!
Tur. Ďáble, pusť mě!
Bartoš. Lupič je chycen!
Tur. Chval každý duch Hospodina!
Bartoš. Světlo, přineste světlo!
Tur. Tys kníže temnosti!
Bartoš. Nepustím tě; kde máš milostivou slečinku?
Tur. Ďáble, pusť mě!

Výstup 5.

Karel co sklepník, hrbatý, koktavý, oko má černou klapkou zakryté, se světlem v ruce. ***Předešlí.***

Karel. Jaký to zde povyk? Pánové, co děláte?
Tur. Ah, jsi ty to, Bartoši?
Bartoš. Ah, jste vy to, pane z Turova? Já myslil, že držím zloděje.
Tur. A já myslil, že mě drží ďábel sám.
Bartoš. Proč jste mně sedl na klín?
Tur. Raději chci do lůna Abrahamova než do tvého! Lekl jsem se, až se třesu na všech údech.
Karel. Jsem zde sice teprva od včerejška ve službě, ale bude-li tu každou noc takový nepokoj, tedy vezmi ďas takovou službu! Co zde chcete již tak pozdě v noci?
Bartoš. Já běžel za unešenou slečinkou.
Karel. Belhal, chtěl jsi snad říci.
Tur. A já činil totéž.
Karel. Dopadli jste ji?
Tur. Ptej se mne raději, zdali bych srnku dohonil.

Bartoš. Kdo ví, v jakém doupěti se zatarasili.
Karel. Což kdybych já to věděl?
Tur. }
Bartoš. } Ty?
Karel. Nesmíte mě však vyzradit.
Tur. Bůh uchovej!
Bartoš. Tedy mluv!
Karel. Oba mladí lidé jsou ještě zde v domě.
Tur. }
Bartoš. } Kde? kde?
Karel. Patřte, tamto jest jídelna.
Tur. Nuže?
Karel. Tam nejsou.
Tur. Dále, dále!
Karel. Tamto je šatnice.
Bartoš. Nuže?
Karel. Tam také nejsou.
Tur. Padouchu, což chceme věděti, kde nejsou?
Karel. Buďte jen trpěliví! Kde nejsou, tam mohou ještě přijít.

Tur. Myslíš tedy, žeby mohli —

Karel. Slyšel jsem je šeptat. Až bude v domě úplné ticho, chce mladý pán slečinku do šatnice schovati.

Bartoš. Do šatnice? čistý, to úkryt.

Karel. Slečna ale nechce; řekla, že je tam příliš tma, žeby se bála —

Tur. A kde chtěla zůstat?

Karel. V jídelně.

Tur. Tedy musíme tam na číhání.

Karel. Avšak mladý pán stál na tom, aby šla do šatnice.

Bartoš. Tedy se musíme tam na stráž postaviti.

Karel. Ale slečinka chtěla přece do jídelny. „Ne,“ říkal on — „ano,“ pravila ona; ano — ne — ano — ne —

Tur. U všech strakapounů, čí slovo platilo naposledy?

Karel. Vidíte, já soudím takto, dejte dobrý pozor: půjdete-li oba do šatnice a slečna tam nepřijde —

Bartoš. Tedy jsme číhali nadarmo.

Karel. Zcela dobře; půjdete-li však oba do jídelny a slečna se skryje do šatnice —

Tur. Tedy nám srnka upláchne.

Karel. Uhodl jste. Skryje-li se však jeden z vás zde, druhý tam, tedy vám nemůže ujít.

Tur. Výborně; mně jest jako bych ji už měl.

Karel. Jen ji pevně držte.

Tur. Neměj starosti.

Bartoš. Já obsadím jídelnu.

Tur. Učiň tak; uslyším-li hluk, půjdu ti na pomoc.

Bartoš. A obě vojska spojí se k útoku. (Belhá se k jídelně.)

Karel (Turovskému). Nyní jděte do šatnice.

Tur. Půjč mi světlo!

Karel. Kam to myslíte? Kdyby tam bylo světlo, nešel by tam nikdo.

Tur. Ale snad tam nestraší?

Karel. Hahaha! hezké děvče se tam časem objevuje.

Tur. Hezká děvčata nejsou vždy dobrými duchy. (Odejde do šatnice.)

Výstup 6.

Paní z *Brumbálova. Karel.*

Brum. (vystoupí nesměle). Bohu díky, je tu světlo! Slyš, příteli, mně se zdá, že zde v domě není vše v pořádku.

Karel. Jak to?
Brum. Slyšela jsem jakýsi hřmot.
Karel. To byly kočky.
Brum. Viděla jsem také postavu, hrozné strašidlo.
Karel (pro sebe). Nejspíše se podívala do zrcadla.
Brum. Všickni moji sluhové jsou z domu; buď tak laskav a zůstaň u mne.
Karel. Milerád, milostpaní; kdež bych si přál být raději než u vás.
Brum. Neslyšel jsi ničeho o mé dceři?
Karel. O vaší dceři? Inu —
Brum. Krčíš ramenama? Mluv!
Karel. Vím sice —
Brum. Co víš?
Karel. Že uprchla.
Brum. To vím také.
Karel. Potkal jsem ji s mladým pánem na schodech.
Brum. A tys je nezadržel?
Karel. Kdybych měl každého zadržet, koho na schodech potkám —
Brum. Můj Bože, vždyť jsi viděl —
Karel. Co jsem viděl? mladou slečinku a mladého pána; to není v hostinci nic nového.
Brum. A kam šli?
Karel. Mezi náma řečeno, mně se zdá, že nejsou ještě z domu.
Brum. Tedy ještě v domě? Příteli, dám ti zpropitné, přivedeš-li mě jim na stopu.
Karel. To s radostí učiním třeba zadarmo; jděte jen tuto do jídelny.
Brum. Nuže?
Karel. Tam naleznete vlevo dvéře, kterými přijdete na chodbu, kde hoří lampa.

Brum. Dále.

Karel. Po té chodbě jděte až na konec; tam přijdete k úzkým schodům.

Brum. Po těch vystoupím nahoru?

Karel. Nikoli, sestoupíte dolů a octnete se pojednou na dvoře.

Brum. Co tam budu dělat?

Karel. Co se vám líbí.

Brum. Troupe! kde však naleznu svou dceru?

Karel. Přejdete dvůr na příč, při čemž vám zůstane vlevo chlív; zcela v pozadí spatříte prádelnu.

Brum. Tam ji naleznu?

Karel. Chraň Bůh! Avšak vedle prádelny —

Brum. Nuže, vedle prádelny?

Karel. Je dřevník.

Brum. Tam se ukryla?

Karel. Možná.

Brum. Konečně! Vezmu na sebe rychle plášť; ty, příteli, půjdeš se mnou.

Karel. Milerád.

Brum. (odejde).

Karel (sám). Jíti s tebou, starý draku? Ne, nemám chuti s tebou se v louži brodit. Nyní jsem vás všecky zaopatřil, hleďte sami, jak se vypletete. (Postaví světlo na stůl a odběhne.)

Brum. (vrátí se v plášti). Zde jsem zase. Ale kde je ten ničema? Skutečně, opustil mě i zpropitné. Však vím kde mám uprchlou dceru hledat, a to mi stačí. Jídelna — chodba — schody — dvůr — chlív — prádelna — dřevník — ano, tak to líčil! Mám vzíti světlo — či mám je nechati zde? V jídelně jest ovšem tma, avšak na chodbě hoří světlo. Lépe bude, když se potmě mezi ně vkradu a svou přítomností je překvapím jako Petr

Veliký spiklence. Jen abych opět ono strašidlo nepotkala. (Odejde do jídelny; po krátké přestávce je slyšet Bartoše volat.)

Bartoš. Mám ji, mám ji!

Brum. Pomozte, pomozte!

Bartoš. Co pomozte! však maminka sama pomůže; jen ven ze skrýše!

Výstup 7.

Bartoš. Paní z *Brumbálova.* Později *Turovský* a *Liduška.*

Bartoš (maje paní z Brumbálova v náruči otevře nohou dvéře a táhna ji ven volá). Mám ji! mám ji!

Brum. (pozná Bartoše). Bartoši, co ti napadá?

Bartoš (hledí na paní z Brumbálova, leknutím ji pustí a stojí před ní s vyvalenýma očima).

Brum. Jsi již zase opilý?

Bartoš. Skoro se tak zdá, alespoň očarován.

Tur. (v šatnici). Mám ji, mám ji!

Lid. Pomozte, pomozte!

Brum. Co to znamená?

Bartoš. Ten ji zajisté dobře lapil, jestliže si také s ním ďas nezahrál.

Tur. (venku). Zpouzej se sebe více, já tě nepustím. (Otevře kopnutím dvéře a vleka Lidušku v náruči za sebou volá). Mám ji! mám ji!

Brum. Pane Turovský, co to má být? Co činíte s mou komornou?

Tur. (pohlíží udiven na Lidušku, načež ji pustí a stojí jako omráčen).

Brum. Na jaké honbě jste to byl?

Tur. Jak se zdá na honbě čarodějnic.

Brum. Jsem jako zkamenělá. Což jsem vás neposlala všecky, abyste mou dceru hledali? a nyní

vás nalézám všecky v domě? Vzácný pane z Turova, co jste dělal v šatnici?

Tur. Stál jsem na čekání.

Brum. A ty, Bartoši, co jsi dělal v jídelně?

Bartoš. Číhal jsem v záloze na nepřítele.

Brum. A ty, nestydaté děvče?

Lid. Já — já jsem chtěla spraviti hedvábné šaty, jež si milostpaní včera na procházce roztrhla.

Brum. Potmě spravovati šaty? Hezky! A vy, pane z Turova, nestydíte se pranic?

Tur. Zač? za to, že ďábel ve vašem domě své rejdy provádí?

Brum. Je to přátelství v nesnázi? je to láska? Místo abyste hledal mou dceru, vězíte s komornou v podezřelém místě?

Tur. Hrom a peklo, vezmi vás kat i s vaší dcerou! Již toho mám až po krk! Sotva jsem vkročil k vám do domu, již počal se mnou zlý duch své pekelné rejdy provádět. Tu přijde prohnaný ničema a chce být mým synem; jiný dareba vydává se za mou hospodyni, a posléze když vaši dceru pevně v rukou držím, promění se mi v komornou. Není to ku zbláznění? V zakleném vrchu nemohou se díti horší věci. Milostpaní, já se vám zdvořile poroučím; raději budu se ve zříceninách svého hradu zemáky a řepou živit, než bych se s touto zaklenou rodinou sňatkem spojil. (Odejde.)

Brum. Ach, já nešťastná žena! Dcera mi uprchla, milovník mi odchází, všecko mě opouští.

Bartoš. Již vidím, že nás vyzvědač obelhal.

Brum. Avšak pojďte — vím, kde vězí Růžena. Bartoši, vezmi světlo a pojď za mnou přes chodbu do dvora, do chléva — do dřevníka.

Bartoš. Pánbůh s námi, ona blázní!

Výstup 8.

Karel v pravé podobě. *Předešlí.*

Karel (vrhne se paní z Brumbálova k nohoum). Zůstaňte, milostpaní, a odpusťte lásce, která těmito všemi zmatky jest vinna.

Brum. Kdo jste, pane? co ode mne chcete?

Karel. Já jsem ten, jenž vaši dceru unesl!

Brum. A vy se ještě opovažujete vstoupiti mi na oči?

Karel. Dovolte mi, abych napravil, co jsem zavinil. Jsem baron z Malinova, jediný dědic bohaté rodiny.

Brum. A kdybyste byl dědicem krále Habešského —

Karel. Miluju vaši dceru, vaše dcera miluje mě —

Brum. V klášteře bude pykati za svou neposlušnost.

Karel. Ne, tato něžná duše nemůže se věčně hněvati; tato spanilá ústa jsou jen k tomu stvořena, aby zvěstovala lásku a požehnání.

Brum. Chcete mě lichocením obměkčit? Kliďte se, pane!

Karel. Odpuštění!

Brum. Kletbu!

Karel. Dejte mi svou dceru!

Brum. Až jí krk zakroutím!

Karel. Chcete, abych si zoufal?

Brum. Ano, pane, přála bych si, abyste šel ke všem ďasům.

Karel. Vy to nemyslíte opravdu.

Brum. (s opovržením). S dětmi nežertuju.

Karel. S dětmi? Jsem tedy opravdu vaším dítětem?

Brum. Mým ďáblem jste! Jděte mi s očí!

Karel. Nevstanu dříve, až mi svou něžnou ruku na znamení smíření podáte.

Brum. Tedy čekejte až do soudného dne!

Karel. Dobře, milostpaní, budu klečeti tak dlouho, až slunce uhasne, a až země ze svých stěžejí se vymkne.

Brum. Ušetřte si planých řečí; nikdy nedám svou dceru člověku, který počal tím, že omámil nevinné dítě o čest.

Karel. O čest?

Brum. Který mé černé vlasy hanbou chtěl pokryti.

Karel. Hanbou, milostpaní?

Brum. Snad mi nechcete namluvit, že slouží dívce ku cti prchnouti s mladým člověkem a ukryti se s ním Bůh sám ví kam!

Karel. Činíte mi křivdu; slečna Růženka jest pod ochranou ctihodného muže, mého vychovatele.

Brum. Tak? Čistý to vychovatel!

Karel. On sám dosvědčí vám, že čest vaší dcery zůstala bez poskvrny, že jsem celou noc Růženku nesměl ani spatřit. (Vyskočí a otevře dvéře svého pokoje.) Pojďte, Růženko! pojďte, pane Stanislave, pomozte mi obměkčiti tvrdé srdce materské.

Výstup 9.

Růžena. Stanislav. Předešlí.

Brum. (vykřikne). Ha, můj manžel!

Stan. U čerta! moje žena!

Brum. Jsi ty to, Václave?

Stan. Jsi ty to, Kláro?

Karel. Co to znamená?

Brum. Což jsi ještě nezemřel?

Stan. Bohužel ne.

Lid. (pro sebe). Jak radostné to shledání.

Brum. Což jsem ve všech novinách po tobě nepátrala?

Stan. Což jsem se ti všude nevyhýbal?

Lid. (pro sebe). Nyní dostala najednou muže!

Karel (ku Stanislavu). Dobře-li všemu rozumím, jest milostpaní vaší manželkou?

Stan. Bohužel!

Růž. (k paní z Brumbálova). Drahá matinko, je tento muž mým otcem?

Brum. Bohužel!

Růž. (obejme Stanislava). Můj otče! jaká to neočekávaná radost!

Stan. Dobré dítě! Ano, ty mi činíš přítomnost matky své snesitelnější.

Karel. O nyní jest nám pojednou spomoženo. Dobrý pane Stanislave, z vašich úst očekávám svůj osud.

Stan. Ano, milý Karle, dcera má budiž vaší chotí. Znám vaše srdce; víno se ještě kvasí, avšak je dobré. Ovšem, milá Růženko, budeš s ním často mu.et míti trpělivost —

Růž. Ó já budu trpěliva, milý otče!

Brum. Dobře, Václave, můžeš činit co se ti líbí, je to tvá dcera; jestliže však se domníváš, že budu opět někdy tvojí manželkou, mýlíš se velice. Dala jsem po tobě všemi novinami pátrat a posléze dala jsem se s tebou pro zlomyslné vzdálení se ode mne rozvésti. Zemský úřad napsal o tom celou haldu protokolů a konečně to velkou pečetí potvrdil.

Stan. Nemám nic proti tomu; pro mne vdej se třeba ještě třikrát a dej se opět se všemi muži rozvésti. Jmění mého užívej i dále za to, že mám od tebe tak dobrou dceru.

Brum. Ve společnosti můžeme se vždy slušně k sobě chovati.

Stan. Ovšem.

Brum. A já se nikdy o tom nezmíním, co jsem od tebe utrpěla.

Stan. Já také ne.

Brum. Nuže, milé děti, nebudu vám své požehnání déle odpírat.

Stan. Bůh vám žehnej! se slzou v oku vás však zapřisáhám, neřiďte se příkladem rodičů!

Karel. Drahá Růženko, tys má!

Růž. Milý otče!

Stan. Nyní, milé děti, musíte se rozloučit. Ty, Růženko, půjdeš ku své matce, a vy, Karle, půjdete se mnou.

Růž. Ach, já nejsem ospalá.

Karel. Já též ne.

Stan. Zítra, dítky, budou vaše prání vyplněna. Dobrou noc, paní.

Brum. Dobrou noc, pane.

Karel. Spi sladce, drahá Růženko!

Růž. Dobrou noc, milý Karle!

Stan. *Brum.* } (činí sobě vzájemně poklony).

Karel *Růž.* } (posílají si polibky).

(Všichni čtyři odejdou.)

Bartoš. Neobyčejná to příhoda!

Lid. Nuže, Bartoši, včera chtěl jsi mě za ženu vzíti.

Bartoš. Byl jsem opilý. (Odejde.)

Lid. Tak? Nu tedy si musím počkat na správce pana barona. (Odejde.)

(Opona spadne.)

Třicátý listopad.

Veselohra v jednom jednání.

Osoby:

Hnědouš, major.
Julius, jeho devítiletý syn.
Paní **Brůnová**, vdova.
Karel, její devítiletý syn.
Růžička, kandidát učitelství.
Vojtěch, sloužící } u paní Brůnové.
Julinka, komorná } u paní Brůnové.

Děj v Praze.

Pokoj u paní Brůnové, nářadí velmi elegantní.

Výstup 1.

Karel sedí u stolu a píše. *Růžička* mu diktuje a chodí při tom po pokoji. Později paní *Brůnová*.

Růž. (diktuje). Jest dvojí druh medvědů, ku příkladu polární a lední, anebo hnědý a obyčejný.

Karel (píše a opakuje poslední slova). A obyčejný.

Růž. (diktuje). Obyčejný medvěd žije na zemi.

Karel. Na zemi.

Růž. (diktuje). Naproti tomu lední medvěd zdržuje se pouze ve vodě.

(Je slyšet bíti tři hodiny.)

Karel. Ve vodě! — Slyšel jste, pane učiteli, bít hodiny? Už jsou tři, naše hodina jest ukončena.

Růž. Již tři hodiny?

Karel. Ano, právě bily.

Růž. Zůstaň jen sedět, a opiš to na čisto!

Karel. Ale vždyť jsou již tři hodiny!

Růž. Do toho tobě nic není, nemluv a čiň co jsem ti poručil.

Karel. Dobře tedy, ale opravte mi dříve péro, tímto nemohu více psát.

Růž. Piš zatím tímto, než opravím jiné. (Řeže péro a mluví mezitím.) Je mi v skutku toho ubohého chlapce líto, a nedivím se mu pranic, že nechce už psáti; nemohu si ale pomoci, já nemohu také odejít.

Všade, kde dávám hodiny, měl jsem peníze obdržet, poněvadž je dnes posledního, nikde jsem je však nedostal; zde v tomto domě doufám že mě naděje nesklame; zde mám dnes poslední hodinu a nemohu dříve odtud, dokud se matka tohoto hošíka nenavrátí; ano, musím na ni čekat, a byť to mělo trvat až do večera, neboť bez peněz nemohu přijíti domů, kde mne již s hladovým žaludkem má drahá ženuška očekává. Lidé ani neuvěří, jak milé jest nám, když těch několik zlatých v pravý čas obdržíme, kterých si tak těžko v potu tváři dobýváme. — Posud nepřichází, a jsou již tři hodiny. Nevím co mám dělat; upomínat nemohu — to nejde; snad na to sama vzpomene, vždyť mě vyplácí vždycky posledního, a dnes je třicátý listopad. (Nahlas.) Zde máš, synáčku, jiné péro! (Dá mu péro.)

Karel. To vypravování o medvědu je tuze dlouhé, pane učiteli!

Růž. Nic nedělá — (pro sebe) vše jedno, a kdyby trvalo až do soudného dne, musím přece čekat.

Karel. Vždyť je už čtvrt na čtyry!

Růž. Jen piš, mé dítě, a nehleď na hodiny. (Pro sebe.) Ubohý hoch, nemohu mu pomoci, nemohu odejít.

Karel. A tím inkoustem také nemohu psát, jen se podívejte jak je bledý.

Růž. To nic nedělá, jsme právě u hnědého medvěda, a k tomu není třeba černého inkoustu.

Brůnová (vejde). Jak, vy ještě zde, pane učiteli?

Karel. Ano, a již je čtvrt na čtyry.

Brůn. To je pravda, vy nehledíte na hodiny, jak to obyčejně u učitelů bývá, vy přidáte raději ještě čtvrt hodiny.

Růž. Dovolíte-li, milostivá paní, dám Karlíčkovi dnes *dvě* hodiny, poněvadž máme zítra neděli,

(s důrazem) a poněvadž je dnes posledního — ano, dnes je třicátého!

Brůn. Čiňte jak se vám líbí! jen bych vás prosila, poněvadž očekávám návštěvu, abyste učil vedle v pokoji.

Růž. Ó prosím, s radostí! Pojď, Karlíčku, vezmi si knihy s sebou!

Karel. Hned — medvěd!

Brůn. Co pravíš?

Karel. Inu, napsal jsem jen ještě slovo: medvěd.

Brůn. Ah, ty se obíráš přírodopisem.

Karel. Ano, ale dvě hodiny po sobě, to tuze unaví.

Brůn. Nic nedělá, Karlíčku, není ti to jistě na škodu.

Růž. (bere knihy a inkoust). To se rozumí, a to již proto, že je zítra neděle a dnes *posledního!* (Odejdou.)

Brůn. Ubohý muž, já bych neměla tu trpělivost co on, takhle celý den hodiny dávat.

Výstup 2.

Major *Hnědouš. Julius. Brůnová.*

Brůn. Ah, pane majore, těší mne velice, že jste opět zdráv; vaše včerejší ochuravění mne v skutku polekalo.

Major. Ó prosím, milostpaní, nestálo to ani za řeč. Mezitím co jsem se dal holiti přišlo mně najednou zle, na štěstí je můj holič homöopat, měl tedy celou svou apatyku v kapse, i použil několik léků, až jsem se opět uzdravil.

Julius. Kde je Karel?

Brůn. Ještě se učí, ale nebude to již dlouho trvat, zatím se dívej zde na obrázky.

Julius (sedne ke stolu). Děkuju. (Dívá se na obrázky.)

Major. Milostpaní, včera jak jsem se tak najednou roznemohl, zpomněl jsem si na slova ve svatém evangeliu, která praví, že není dobře, když je člověk *samoten*. Hleďte, milostpaní, můj syn nemá matky, váš pak nemá otce; což kdybychom jim oběma pomohli — co myslíte? rozhodla jste se již? Víte, že jsem starý voják a neumím sladkých slov vyhledávati; u mne platí: co na srdci, to na jazyku. Mluvtež tedy, buď řekněte „ano" nebo „ne"! Řeknete-li „ne", budu se muset po jiné paní ohlédnouti, neb oženit se musím.

Brůn. To je pravda, vy mluvíte velmi zkrátka, pane majore, ale takový důležitý krok si musím dříve rozvážit.

Major. Ó to jste si mohla již dávno rozvážit, neboť je tomu úplný rok, co jsem vám své mínění vyjevil.

Brůn. A což kdybych se *ještě* rok rozmýšlela?

Major. Pak, milostpaní, za sebe nestojím.

Brůn. Tak? tu by se mohlo také stát, že byste mne i co svou paní více nemiloval.

(Vedle v pokoji je slyšet čtyry hodiny bít.)

Výstup 3.

Růžička. Předešlí.

Růž. (mluví do pokoje). Pracuj jen své úlohy v budoucím měsíci tak pilně, jako v *předešlém*, a budu s tebou velmi spokojen.

Brůn. Těší mne velice, pane, že jste s mým Karlem spokojen.

Růž. Zajisté, milostpaní; na konec každého měsíce dávám svým žákům vždy vysvědčení, jak

se učili, a poněvadž je *dnes* právě *posledního*, dal jsem Karlíčkovi nejlepší vysvědčení.

Major. Který předmět měli jste dnes?

Růž. Přírodopis.

Major. Tak? Přál bych si, abyste také mého hocha trochu cvičil, totiž máte-li ještě hodinu denně času.

Růž. Ó prosím, jsem s radostí k službám, a poněvadž je dnes již *posledního* a zítra na prvního právě *neděle* připadá — tedy začneme až pozejtří.

Major. Jak chcete, mně je to jedno. Co žádáte za hodinu nebo za měsíc?

Růž. Zde v domě, prosím, dávám měsíčně dvacet čtyry hodiny, za ty obdržím každého *posledního* šest zlatých; pro lepší pořádek mám lístky, a to obdržím za každou hodinu vždy jeden — (ukáže je) zde je mám právě pohromadě, za ty dostanu pak vždycky svých šest zlatých. (Pro sebe.) Teď jsem snad mluvil dosti zřetelně! (Schová lístky do kapsy.)

Major. Dobře, ode mne obdržíte totéž a pozejtří můžete začít; teď vás nebudu déle zdržovati, vím že je vám každá chvíle drahá.

Růž. Ó prosím! (Pro sebe.) Ona mě neslyšela, poněvadž se obírá s chlapcem, a já nemohu jít bez peněz! (Nahlas.) Kdybyste dovolil, pane majore, začal bych přece raději hned, abych se přesvědčil, jak daleko váš pan syn pokročil, a jaké knihy budeme muset míti.

Major. Jak chcete, času je dosti.

Růž. Pojďte, mladý pane, přesvědčím se hned.

Brün. Dříve si trochu odpočiňte, neboť tři hodiny po sobě vás příliš unaví.

Růž. To nic nedělá! chci být hodně pilným tento měsíc, dnes je beztoho již *posledního*. (Odejde s Juliusem.)

Brůn. To musím říci, je to pořádný učitel.

Major. Ano, a svědomitý, jak se zdá. A vida, málem bych byl zapomněl: vy jste ondyno pro mého syna objednala rozličné školní věci, které jsem ještě nezapravil.

Brůn. Ano, pamatuju se, dělá to právě šest zlatých, já je ale také ještě neodeslala.

Major. Dovolte, abych to hned učinil.

Brůn. Prosím, Vojtěch je půjde zaplatit.

Major (počítá peníze na stůl). Šest zlatých, není-li pravda?

Brůn. Ano, dám vám napsat účet.

Major. Toho není třeba. Abychom ale na svou předešlou rozmluvu nezapomněli — abych totiž svému synu matku opatřil — abychom tu věc již jednou ukončili — přinesl jsem všecky důležité písemnosti, abyste se o mém jmění přesvědčila.

Brůn. Libo-li, půjdeme do onoho pokoje, aby nás nikdo nevytrhoval.

Major. Půjdu s vámi, a kdyby to bylo až — k oltáři!

Brůn. Ó vy jste udatný vojín.

Major. Ubezpečuju vás, milostpaní, že je k ženění často větší udatnosti třeba než k bitvě. Každá bitva musí vzíti jednou konec, v manželství však může býti člověk u věčném rozbroji. (Oba odejdou postranními dveřmi.)

Výstup 4.

Růžička. Později *Vojtěch.*

Růž. Ten hoch má vlohy, pane majore — jakže, odešel? a paní také? a nedala mi peníze! Ó můj Bože! bez peněz nemohu odtud! musím čekat, a kdyby to bylo až do rána; a moje ubohá

žena nebude vědět, co se stalo. Vlastně se jí stává dobře, proč si vzala člověka, který vyučováním se živí; já jí řekl napřed, že se nám špatně povede, ale ona nedala pokoj a pravila: Milující srdce mnoho nežádá! To je pravda, na srdce myslila, ale na *žaludek* ne. Je to podivné a přece pravdivé; tento třicátý listopad je pro mne nešťastným osudným dnem! (Vzdychne.) Ach Bože, třicátého listopadu jsem se také oženil! (Je slyšet bíti pět hodin.) Již pět hodin! Ó můj Bože! a já jsem ještě zde! Co si počnu? (Spatří peníze na stole.) Co vidím? zde leží peníze! Skutečně — (počítá) šest zlatých — ale vzít je nesmím, dokud mi nikdo neřekl, to by se neslušelo. Teď budu čekat s radostí, teď jsem svou věcí jist.

Vojtěch (vejde). Jste vy to, pane učiteli?

Růž. Dobrý den, Vojtěchu!

Voj. Milostpaní pravila, že leží na stole šest zlatých.

Růž. (běží radostně ke stolu). Ano, ano, a ty náležejí mně, není-li pravda? (Chce je strčiti do kapsy.)

Voj. (vezme je rychle). Ne, mně! já je mám vzíti.

Růž. Vy? nu dobře, abyste mi je dal.

Voj. Bůh uchovej; abych jimi zaplatil knihy.

Růž. (pro sebe). Ó můj Bože! tedy mě opět naděje sklamala! Co mám dělat? zůstanu-li zde déle, bude to neslušné, nápadné.

Voj. Ani byste neuvěřil, co se našinec naběhá; to vy máte líp, vy jdete každou hodinu jednou, kdežto já musím třebas šestkráte za hodinu běžet.

Růž. (pro sebe). Není jiné pomoci, musím mu dáti hodinu, než se milostpaní vrátí. (Nahlas.) Poslyšte, příteli, kdybyste se byl v mládí něčemu naučil, nemusel byste býti teď sloužícím a mohl byste svého chleba pokojněji požívati.

Voj. To věřím; já ale neumím pranic, ani číst ani psát. Když jsem byl ještě malý kluk, říkávala mi matka, že mám ve hlavě místo mozku řezanku.

Růž. Nu, tedy to musí býti pravda, když to matka říkávala. Ale nedělejte si z toho nic, jste ještě mlad, můžete se ještě něčemu přiučit.

Voj. Opravdu? to by byla mela, aby se tak ještě stal ze mne nějaký profesor!

Růž. Ne, nechte žertu, a zkusme to hned, a uhlídáte, že vás co nevidět číst i psát naučím.

Voj. Ale jděte, tomu nevěřím, k tomu jsem příliš hloupý.

Růž. Uhlídáme! sedněte semhle!

Voj. Ne, ne, teď nemohu.

Růž. (posadí ho násilně). Jen sedněte, o čtvrt hodiny nebude zle. (Vezme knihu se stolu.) Zde pohlédněte, to zde ku příkladu jest A a to B, a hned vedle toho C; těmto třem písmenům musíte se naučit za čtvrt hodiny. Tedy jen pomalu, abyste to nezapomněl. Rozumíte mně?

Voj. Rozumím.

Růž. Dobře. Jaké je tedy tohle písmenko?

Voj. To je C.

Růž. Ne, můj zlatý, to je A.

Voj. Tedy je tohle C.

Růž. Ne, to je zase B.

Voj. Tedy je tohle C.

Růž. Pravda — vidíte, vždyť to jde výborně! Pamatujte si to tedy, když není A ani B — C, musí býti C zajisté C. (Pro sebe.) Takového osla jsem jakživ neviděl.

Voj. Podívejme se, to bych si nebyl nikdy pomyslil, že se tomu tak lehce naučím.

Růž. O kéž by mi Bůh hodně takových žáků nadělil!

Výstup 5.

Julinka. Předešlí.

Julinka. Vy jste ještě zde, Vojtěchu? Milostpaní myslí, že jste již nazpět.

Voj. (vyskočí). Hned, již běžím! Vidíte, co jsem vám povídal, když nám není popřáno ani vzdělaným se stát, jak má ze mne něco pořádného býti? (Odejde.)

Růž. (pro sebe). Teď vezmu tu do práce!

Julinka (postaví svíce na stůl). To se darmo namáháte, pane učiteli, spíše se náš pudl něčemu naučí než ten osel Vojtěch.

Růž. To věřím; ano, kdyby byl tak chytrý jako vy, Julinko, to by bylo něco jiného!

Julinka. Nepřeceňujte mě, vím jen tolik co potřebuju.

Růž. Studovala jste také přírodopis?

Julinka. Ne, k čemu potřebuje dívka takové hlouposti? Vím, že není kočka psem a osel kanárkem, a více vědět nepotřebuju. (Chce odejít.)

Růž. Probůh, stůjte! (Zadrží ji.) Vysvětlím vám — není vám povědomo, že stvořil Bůh jedno zvíře, které je polovic ptáka a polovic myši? a víte, jak se to zvíře jmenuje? Tomu říkáme nedopýr. Lítá, ačkoli nemá křídel, ale jeho přední nohy —

Julinka. I dejte mi pokoj, nemám času vaše poučné přednášky poslouchati. (Chce odejít.)

Růž. Zůstaňte; ani nevíte, jak interesantní jest životopis nedopýra.

Julinka. Věřím ráda, ale nemám času, abych vás teď poslouchala; máme nyní tolik práce — musím vám svěřit, že zítra slavíme zasnoubení naší milostpaní s panem majorem, za tři neděle bude svatba, a tu mám plny ruce práce. (Chce odejít.)

Růž. (ji zadrží). Není možná? Ale poslyšte dále: běhat nedopýr neumí, on šoupá se na zemi jen po břiše.

Julinka. Dejte mi pokoj i se svým nedopýrem! co je mně do toho, zdali běhá nebo lítá; milostpaní mi poručila, abych přinesla něco k občerstvení těm mladým tam. (Ukazuje na dvéře, kde jsou chlapci.)

Růž. (drží ji). Dobře jste mi zpomněla; nedopýr má také každý rok dvě i tři mladé a kojí je tři nebo čtyry neděle, pak je krmí mouchami a špekem, a pak je nechá vylítnout.

Julinka. Teď toho mám dost! (Je slyšet bít půl šesté.) Již půl šesté, můj Bože, pusťte mě, vždyť je už noc.

Růž. (ji ouzkostlivě zdržuje). Ano, v noci lítají nedopýři a ve dne visí na stromech.

Julinka (rozzlobena). Jděte k šípku i se svým nedopýrem! Na to se podívám, zbudu-li vás s krku nebo ne! Nepustíte-li mě, budu křičet.

Růž. (posadí ji na stolici a drží ji). V zimě odpočívají nedopýrové v děrách.

Julinka (křičí). Pusťte mě!

Výstup 6.

Paní *Brůnová. Předešlí.*

Brůn. Jak, co vidím, pane učiteli? vy se tedy takhle neslušně v mém domě chováte? To se mi líbí! A vám jsem svěřila svého syna? A co ty, Julie? ty také nemáš studu?

Julinka. Já jsem nevinna, milostpaní; pan učitel mě nechtěl pustit, použil násilí.

Brůn. To je hezké — ale tak se můžeme na světě mýlit! Styďte se, pane; měla jsem vás za

tak mravného a počestného muže, že bych vás byla co učitele do nějakého kláštera k jeptiškám odporučila.

Růž. Prosím, milostpaní —

Brůn. Mlčte! zde nezpomůže žádná výmluva! Pochopíte, že vás déle podržeti nemohu. Vyplatím vám vaše peníze, a ihned opustíte náš dům.

Růž. (radostně). Peníze! Opravdu, dáte mi peníze?

Brůn. (vytáhne sáček). Okamžitě!

Růž. Ó jak jsem rád!

Brůn. Tak, tedy je vám to lhostejno?

Růž. Lhostejno, o ne milostpaní, jest mi to milé.

Brůn. (vyndavá peníze). Nepochopuju vás.

Julinka. Dovolte, milostpaní, zde jest nedorozumění. Pan učitel si nedovolil pranic neslušného, on mi jen líčil nedopýra, a poněvadž mám mnoho na práci, nechtěla jsem ho poslouchat; to bylo vše, a vy jste hned myslila Bůh ví co. Ó jak mě bolí, že jste o mně tak smýšlela! Ano, ano, ubohé služky se nikdo nezastane. (Odejde.)

Brůn. (překvapena). Jakže? je to pravda? Vy šlechetný muži jste chtěl přijmouti peníze bez odmluvy? O ne, ne, to nemohu dopustit — když tomu tak, nevyplatím vás. (Dá sáček do kapsy.) Zůstanete u nás; není-li pravda, že mi mé přenáhlení odpustíte?

Růž. Ubezpečuju vás, milostpaní, že bych se pranic nehněval, kdybyste mě byla vyplatila; nebyl bych tím pranic uražen, poněvadž je dnes beztoho posledního.

Brůn. Na důkaz, že zůstane vše při starém, podávám vám svou ruku. (Učiní tak.)

Růž. (pro sebe). Podává mi ruku, ale prázdnou, bez peněz!

Výstup 7.

Major. Předešlí.

Major (zůstane u dveří a poslouchá).

Brůn. Ano, slibuju, že vám svěřím vychování svého syna, a zůstanu vám nakloněna jako dříve.

Major (předstoupí). Jakže? to je tedy ta překážka, pro kterou jste mi nechtěla svou ruku podati?

Brůn. Nebuďte dětinským! Slíbila jsem pouze, že podržím pana Růžičku co učitele v domě; vždyť víte, že dává zde každý den hodinu.

(Je slyšet bít hodiny.)

Major. Hodinu? vždyť je tu už čtyry hodiny! právě bije šestá!

Brůn. Je pravda. Co zde dnes tak dlouho děláte? Nezdržujte se více, člověk nesmí nikdy v ničem přehánět. A teď s Bohem! pánové, musím se podívat, co ti hoši dělají. (Odejde.)

Major. Ano, pane, chcete-li promeškaný čas opět dohonit, musíte aspoň jako kůň utíkat.

Růž. (chopí se toho). Jako kůň pravíte? (Položí klobouk.) Dovolte, pane majore, popřejte mi jen několik okamžiků. (Popojde s ním k oknu.) Máme mnoho koní v Evropě, ale nejlepší nalezneme přece jen v Arabii; marokánský neb arabský kůň stojí mnoho peněz, také angličtí koně jsou pěkní a stojí v pověsti, že běhají nejlépe. Krotké koně nalézáme všude, ale divoké jen v Asii.

Major (prudce). Kýho čerta, pane! myslím že mě chcete poučovat o koních! Mně chcete něco takového povídat, mně, který jsem byl pětadvacet roků u kavallerie? Ó milý pane, to jste se zmýlil.

Růž. (stranou). Teď si již nevím rady; všem jsem již dával hodiny, a přece jsem ničeho nedocílil.

Major. A ostatně, abyste to věděl — pravil jste, že divoké koně nalezneme jen v Asii, není-li pravda?

Růž. Ano.

Major. Vsaďme se, že se také jinde nalézají, chcete? O dvanáct zlatých!

Růž. Platí! (Pro sebe.) Teď mi kvete naděje obdržet ještě jednou tolik, co jsem očekával. (Nahlas.) Ano, vsadíme se.

Major. Dobře tedy, položme hned peníze na stůl. (Činí to.)

Růž. (hledá rozpačitě v kapsách). Odpusťte, nevzal jsem žádné s sebou.

Major. Nic nedělá, slovo počestného muže platí u mne také tolik. A teď se hned přesvědčíme. Viděl jsem zde před chvílí Roffův přírodopis — ano, zde jest. Jste s Roffem spokojen?

Růž. Ovšem, vždyť z něho učím.

Major. Hned se tedy přesvědčíme. (Hledá v knize.) Kde je zde kůň? (Čte.) Mimo anglické koně jsou španělští a vlaští nejlepší. (Mluví pomalu.) Krotké koně máme v celém světě, divoké ale jen v Asii —

Růž. Nu, co jsem řekl?

Major (s důrazem). — a v Americe! Zde to máte tisknuto. (Přestávka.)

Růž. (utírá si pot s čela). To bude chyba tisku!

Major. O ne! chci vám totéž ukázati také v jiném přírodopisu.

Výstup 8.

Paní *Brůnová* vede oba hochy. *Předešlí.*

Brůn. Dobře, že vás ještě nalézám; můj Karel mně právě připomenul, že je dnes třicátého listopadu; odpusťte, že jsem zapomněla vám dáti peníze — zde prosím, vezměte!

Major (vezme peníze). Pomalu, ty náležejí mně, já je právě vyhral.

Brůn. Co slyším? vy hrajete tak vysoko, pane učiteli?

Růž. (zničen). Dovolte, abych se posadil, ty amerikánské koně mám v celém těle! (Pro sebe.) Tento třicátý listopad bude mou smrtí!

Major. Připouštím, že se vy znáte ve všem lépe než já, ale ne v tom, co se týká koní; možná že mi o leckterém oboru dokážete, že je X rovno Y, ale koním, milý pane, rozumím já lépe než vy, a tu mi nikdo neudělá z brůny hnědouše.

Růž. (náhle myšlénkou dojat, pro sebe). To mě může zachránit! (Nahlas.) Ó prosím, máme případy takové!

Major. To jsem zvědav, na to bych se rád podíval!

Růž. Vsaďme se, že vás přesvědčím!

Major. S radostí! O sto zlatých!

Růž. (rychle). Platí!

Major (vezme knihu). Zde máte přírodopis, hledejte!

Růž. Ó prosím, zde to nestojí, tentokráte není Roff kompetentní.

Major. Jakže?

Růž. (ukáže na paní Brůnovou). Zde jest má kompetence!

Major (se diví). Cože?

Brůn. (k Růžičkovi). Vy jste mě vyzradil, pane; nechtěla jsem ničeho říci až zítra, poněvadž zítra slaví pan major svůj svátek. Ale to jistě zas Julinka štěbetala.

Major (radostně). Je to pravda? Paní Brůnová —

Růž. (si mne radostně ruce). Se stane paní Hnědoušovou!

Major (líbá Brůnové ruku). Milostpaní, vy jste ze mne učinila nejblaženějšího člověka! Pane Růžičko, vy jste tentokráte dostál výborně úloze své; ale jen svému vtipu jste výhrou svou povinen. Událost ta je tak potěšitelnou, že vám sázku nechci odepřít — zde máte těch sto zlatých. (Dá mu je.)

(V pokoji je slyšet bíti sedm hodin.)

Brůn. Již sedm hodin!

Major (ji obejme). Tato hodina jest nejblaženější v mém celém životě!

Růž. Já na ni do smrti nezapomenu! A teď mám čest se poroučet! (Odchází, mezitím mluví pro sebe.) Ó tento třicátý listopad!

(Opona spadne.)

V Praze.
Tisk a náklad Jaroslava Pospíšila.
1869.

Cena 26 kr. r. č.